

KESKI-VUOSAAREN JA RASTILAN ALUESUUNNITELMA 2008-2017

Julkaisija: Helsingin kaupungin rakennusvirasto
Teksti: Birgitta Rossing, Meri Mannerla-Magnusson, Marko Jylhänlehto, Harri Spooft
Visualisointi: Maria Haikala, FCG Planeko Oy
Taitto: Maria Haikala, FCG Planeko Oy
Kartta-aineistot: Kiinteistövirasto, kaupunkimittausosasto
ISBN: 978-952-223-065-2
Painosmäärä: 100 kpl
Paino: Kopio Niini Oy

KESKI-VUOSAAREN JA RASTILAN ALUESUUNNITELMA 2008-2017

Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2008:2 / Katu- ja puisto-osasto

ISBN: 978-952-223-065-2

Birgitta Rossing

Helsinki 2008

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ.....	5
SAMMANDRAG.....	11
1 TYÖN TAVOITTEET JA SUUNNITTELUALUE	17
1.1 TYÖN TAVOITTEET JA TAUSTASUUNNITELMAT	17
2 SUUNNITTELUALUEEN KUVAUS.....	19
2.1 MAISEMAN LÄHTÖKOHDAT JA SIJAINTI KAUPUNKIRAKENTEESSA	19
2.1.1 ALUEEN SIJAINTI KAUPUNKI- JA VIHERALUERAKENTEESSA	19
2.1.2 ALUEEN SIJAINTI SUURMAISEMASSA	21
2.2 ALUEEN LUONNONOLOT	25
2.2.1 KASVILLISUUS JA ELÄIMISTÖ	25
2.2.2 MAA- JA KALLIOPERÄ.....	28
2.2.3 VESISTÖT JA ILMASTO.....	28
2.3 KAUPUNKIRAKENTEEN HISTORIA JA KEHITYSVAIHEET	30
2.3.1 MAISEMAN VAIHEET	30
2.3.2 RATSUTILOJEN JA KARTANOKULTTUURIN AIKA	33
2.3.3 KAUPUNGISTUMISEN VAIHEET.....	33
2.3.4 KESKI-VUOSAAREN PUISTOJEN JA KATUJEN SYNTY 1960-LUVULLA.....	35
2.3.5 PUISTOJEN JA KATUISTUTUSTEN SUUNNITTELUN VAIHEET.....	38
2.3.6 MAA-AINESTEN OTTO JA TÄYTTÖMÄET	40
3 NYKYTILANTEEN ANALYYSI.....	41
3.1 VIHERALUEIDEN OMINAISPIIRTEET JA NYKYTILA	41
3.1.1 VIHERALUEIDEN SUHDE KAUPUNKIRAKENTEeseen	41
3.1.2 VIHERALUEVERKOSTO JA REITIT	42
3.1.3 RAKENTEET JA KALUSTEET	45
3.1.4 TAIDETEOKSET JA MUISTOMERKIT	48
3.1.5 TURVALLISUUS JA ESTEETTÖMYYS	50
3.1.6 HÄIRIÖTEKIJÄT	51
3.2 VIHERALUEIDEN PALVELUT	53
3.2.1 LEIKKIPAIKAT JA ASUKASPUISTOT	53
3.2.2 LIIKUNTA- JA ULKOILUPAIKAT	53
3.2.3 KOIRA-AITAUKSET.....	53
3.2.4 MUUT HARRASTUS- JA TOIMINTAMAHDOLLISUUDET	54
3.3 KATUYMPÄRISTÖT JA AUKIOT	58
3.3.1 PÄÄKADUT	58
3.3.2 KOKOOJAKADUT.....	59
3.3.3 TONTTIKADUT.....	59
3.3.4 KATUISTUTUKSET	62
3.3.5 AUKIOT.....	62
3.4 ALUEEN KAAVOITUSTILANNE.....	63
3.4.1 YLEISKAAVOITUS	63
3.4.2 ASEMAKAAVOITUS	63

3.5	KÄYTTÄJÄT JA KÄYTTÄJIEN TARPEET	66
3.5.1	VIHERALUEIDEN KÄYTTÄJÄT	66
3.5.2	KOTIKAUPUNKIPOLKU	66
3.5.3	ASUKASKYSELYN TULOKSET	66
4	JOHTOPÄÄTÖKSET	71
4.1	ALUEEN VAHVUUDET	71
4.1.1	PUISTOJEN ARVOJA	71
4.1.2	KATUYMPÄRISTÖJEN ARVOJA	72
4.2	ALUEEN KEHITTÄMISKOHDAT	72
4.2.1	ALUEEN UHKAKUVAT	72
4.2.2	VIHERALUEIDEN KEHITTÄMISKOHTIA	72
4.2.3	KATUYMPÄRISTÖN ONGELMIA JA KEHITTÄMISKOHTIA	73
5	SUUNNITELMA VUOSILLE 2008–2017	75
5.1	VIHERALUEET	75
5.1.1	KEHITTÄMISPERIAATTEET.	75
5.1.2	YLLÄPIDOSSA JA RAKENTEELLISESSA KUNNOSSAPIDOSSA HUOMIOITAVAA	81
5.1.3	PUISTOPALVELUT	87
5.1.4	YLLÄPIDON HOITOTASON MUUTOKSET	88
5.1.5	SUUNNITTELUKOHTEET	88
5.1.6	KOHDEKOHTAISET SUUNNITELMAT	89
5.1.7	TOTEUTUSAIKATAULU JA KUSTANNUKSET	91
5.2	KADUT, TORIT JA AUKIOT	92
5.2.1	KEHITTÄMISPERIAATTEET.	92
5.2.2	PERUSKORJAUSOHJEET	93
5.2.3	YLLÄPIDOSSA JA RAKENTEELLISESSA KUNNOSSAPIDOSSA HUOMIOITAVAA	93
5.2.4	SUUNNITELMAN TOTEUTTAMISAIKATAULU JA KUSTANNUKSET	94
1.	RASTILANMÄKI JA RASTILAN ULKOILUMAJA (LIV)	96
2.	RASTINKALLIO	99
3.	KUUSIAITA	102
4A.	RASTILAN UIMARANNAN SUOJAVIHERALUE	105
4B.	VUORAITTI – VUOTIE, SUOJAVIHERALUE	106
4C.	RASTILAN METROASEMA, K-TONTTI	108
5.	VENEMESTARINTIEN PUUSTIKKO	109
6.	KEULAPUISTO	111
7.	VUOTIE – KALLVIKINTIE, SUOJAVIHERALUE	113
8.	KALLVIKINTIE-AIROPARINTIE, SUOJAVIHERALUE	115
9.	LOKITIE – AIROPARINTIE, PUISTOMETSÄ	117
10.	RASTILANTIE – KALLVIKINTIE, PUISTOMETSÄ	119
11.	RASTILANTIE 3, TONTTI	121
12.	VANTTIKALLIO	122
13.	KALLVIKINTIEN PUUSTOKAISTAT (LÄNSI)	128
14.	RANTAKIVENTIEN PUUSTOMETSÄ	131
15.	NIINISAARENTIEN PUUSTOKAISTA	134
16.	MUSTALAHDENTIEN PUUSTOKAISTAT	136
17.	ILVESKORVENPUISTO	139
18.	POHJOISEN OSTOSKESKUKSEN PUUSTOMETSÄ	144
19.	SUDENKUOPPA	146

20.	HAAPASAARENPUISTO	148
21.	VUOSAAREN PUISTOPOLKU, PUISTOMETSÄT	151
22.	KALLVIKINTIEN PUISTOKAISTAT (ITÄ)	153
23.	VUOSAAREN ULKOILUPUISTO	155
24A.	PUNAKIVENPUISTO	156
24B.	NAURULOKINPUISTO	159
25.	SATAMASAARENPUISTO JA LEIKKIPUISTO LOHIKÄÄRME	161
26.	MOSAIKKIPUISTO	165
27.	TYYNLAAVANTIE – MOSAIKKIRAITTI	167
28.	VUOSAARENTIE – PUNAKIVENKUJA, PUISTOMETSÄ (VILJO REVELLIN PUISTO)	169
29.	PORSLAHDENTIEN PUISTOMETSÄ	172
30.	PORSLAHDENTIEN PUISTOKAISTAT (LÄNSI)	174
31.	NIINISAARENTIE – PORSLAHDENTIEN, SUOJAVIHERALUE	175
32.	RASAVILLIUKSEN METSÄ	177
33.	PORSLAHDENTIEN PUISTOKAISTAT (ITÄ)	179
34.	MARIELUNDINPUISTO	181
35.	NIINISAARENTIEN METSÄALUE	183
36A.	PORSLAHDENPUISTO	186
36B.	HYRRÄPUISTO	189
37.	PORSLAHDENTIE – PILVILINNANKATU, PUISTOKAISTA	190
38.	VUOSAAREN LIIKUNTAPUISTO LÄHIVIRKISTYSALUEET	191
39.	OMENAPUISTO	194
40.	PORSLAHDENKUJA – OMENAMÄENKATU, PUISTOMETSÄ (OMENAMÄEN PUISTOMETSÄ)	197
41.	NORDSJÖN KARTANONPUISTO	199
42.	VUOTIE JA METRO	201
43.	KALLVIKINTIE	203
44.	PORSLAHDENTIE	205
45.	NIINISAARENTIEN ETELÄREUNA	207
46.	KORTTELITALO KARAVAANIN AUKIO	208
47.	MOSAIKKITORI	210
48.	VUOTORI	211
49.	RASTILANTIE	212
50.	AIROPARINTIE	213
51.	KIVISAARENTIE	214
52.	PUNAKIVENTIE	215
53.	VUOSAAREN PUISTOPOLKU	216
54.	SATAMASAARENTIE	217
55.	ULAPPASAARENTIE	218
56.	PUNAKIVENPOLKU	219
57.	MUSTALAHDENTIE	220
58.	ISONMILLISAARENTIE	221
59.	KOUKKUSAARENTIE	222
60.	MOSAIKKIRAITTI	223

LIITTEET	225
----------------	-----

LÄHTEET	235
---------------	-----

TIIVISTELMÄ

Suunnitelman hyväksyminen

Viherosaston johtoryhmä hyväksyi Keski-Vuosaaren ja Rastilan aluesuunnitelman linjaukset, painotukset ja kustannusraamin 12.6.2007. Yleisten töiden lautakunta hyväksyi suunnitelman 29.11.2007 ohjeellisena noudatettavaksi.

Suunnitelman laatiminen ja osallistujat

Aluesuunnittelun tavoitteena on, että kaupungin puistojen, ulkoilu- ja katualueiden, torien ja aukoiden laatu paranee ja monipuolistuu tasavertaisesti eri kaupunginosissa.

Syksyllä 2005 alkanut työ on osittain tehty Virearc arkkitehdit ja maisema-arkkitehdit työhuonekunnan, Pöyry Oy ja FCG Planeko Oy:n toimesta. Osa työstä on tehty katu- ja puisto-osaston omana työnä. Työtä on ohjannut katu- ja puisto-osastolla aluesuunnittelija Birgitta Rossing, luonnonhoidon osalta työhön on osallistunut metsäsuunnittelija Timo Virtanen ja katualueiden osalta suunnitteluinsinööri Marko Jylhänlehto.

Työhuonekunta Virearc on osallistunut suunnitelman laadintaan alueen historiallisen selvityksen, viheralueiden ja pääkatujen nykytilan analyysin ja johtopäätösten osalta. Työn päävastuu on ollut maisema-arkkitehti Kati Susi-Wolffilla ja inventointityön ja dokumentoinnin on suorittanut maisema-arkkitehti Meri Mannerla-Magnusson. Pöyry Oy on osallistunut työhön inventoimalla katualueet ja tekemällä toimenpide-ehdotuksen, joka on ollut suunnitteluinsinöörin työn lähtökohtana. Työtä on ohjannut Antti Ruotoistenmäki ja työryhmään on kuulunut Harri Spoof, Larissa Gustafsson ja Leena Hahtela. Visualisoinnin ja taittotyön on suorittanut FCG Planeko Oy. Työryhmän vetovastuu on ollut maisema-arkkitehti Taina Tuomisella. Visualisoinnista ja taitosta on vastannut maisema-arkkitehti Maria Haikala.

Aluesuunnitelma laadittiin vuorovaikutteisesti asukkaiden, järjestöjen, hallintokuntien sekä muiden sidosryhmien kanssa. Katu- ja puisto-osasto järjesti syksyllä 2005 käyttäjäkyselyn, joka lähetettiin tuhannelle satunnaisesti valitulle asukkaalle. Vastausprosentti oli 14,5.

Vastausten perusteella sekä katualueista että viheralueista on huolehdittu tyydyttävästi. Miellyttävimmiksi kaduiksi tai katunäkymiksi nousivat Vuosaaren puistopolku ja Lokitie. Eniten käytetyiksi tai arvokkaimmiksi viheralueiksi nousivat Rastilanmäki, Vanttikallio, Punakivenpuisto ja Ilveskorven puisto. Rastilanmäkeä kannattaa asukkaiden mielestä kehittää alueen "helmeksi". Ääniä saivat myös Ilveskorvenpuisto ja Vanttikallio. Kyselyssä nousi esille kolme keskeistä ongelmaa: liikenteen vaaratilanteet (ajonopeudet, kevyen liikenteen ja autoliikenteen yhtymäkohdat), viheralueiden ja raiteiden huono kunto sekä roskaisuus ja yleinen siivottomuus.

Yhteenveto asukaskyselyn tuloksista on ollut nähtävillä internetissä rakennusviraston www-sivuilla keväästä 2006 lähtien. Palautetta on myös voinut antaa puhelimitse, kirjeitse, sähköpostilla, internetin kautta sekä asukastilaisuuksissa ja puistokävelyllä.

Asukkaille järjestettiin yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa tutustumiskäynti alueelle, jonka teemana oli esteettömyys. Asukaskyselyn tulokset sekä suunnittelualueen historiallinen selvitys ja nykytilan analyysi esiteltiin asukastilaisuudessa lokakuussa 2005. Lokakuussa 2006 järjestettiin toinen asukastilaisuus, missä alustava suunnitelmaluonnos esiteltiin asukkaille. Tämän lisäksi luonnos esiteltiin pyynnöstä vielä toistamiseen Keski-Vuosaari Foorumin tilaisuudessa keväällä 2007. Hallintokuntia sekä muita osallisia kuultiin erikseen pienryhmissä ja suorassa yhteydenpidossa koko suunnitteluprosessin ajan. Kaikki saatu palaute koottiin ja otettiin huomioon viheraluesuunnitelmaa laadittaessa. Yleisötilaisuuksista ilmoitettiin paikallislehdissä, internetissä ja vuoden 2004 tilaisuuksista jaettiin kutsu myös suunnittelualueen kotitalouksiin.

Suunnitteluprosessin aikana on valmistunut kaksi raporttia, jotka täydentävät aluesuunnitelmaa. Rakennusviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston yhteishankkeena on laadittu Keski-Vuosaaren maisema- ja kaupunkikuvallinen selvitys (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2006:4), joka keskitetty 1960-luvulla rakennetun alueen historialliseen inventointiin ja nykytilan analysointiin. Selvityksen ovat laatineet Virearc, arkkitehdit ja maisema-arkki-

tehdit alikonsulttinaan maisema-arkkitehdit Emilia Weckman, Kati Susi-Wolff ja Teresa Rönkä. Raportissa on selvitetty alueen ominaispiirteet ja arvot sekä esitetty periaatteet niiden säilyttämiseksi ja kehittämiseksi.

Syksyllä 2006 on rakennusviraston tilauksesta valmistunut Punakivenpuiston ja lähialueiden kasvillisuusinventointi ja kehitysvaiheet -niminen julkaisu (Helsingin kaupungin ja rakennusviraston julkaisuja 2006:9 / katu- ja puisto-osasto). Työ sisältää puiston kasvillisuuden inventoinnin sekä selvityksen alueen historiasta ja nykyisyydestä. Raportin on laatinut MMYO Laura Hautaaho, ja siihen voi tutustua rakennusviraston internetsivuilla kohdassa julkaisut 2006.

Suunnitelma ja hankkeiden kiireellisyys.

Tärkeimmiksi tehtäviksi suunnittelualueella nousevat uusien asuinkortteleiden lähellä olevien puistojen sekä puuttuvien ulkoilureittien rakentaminen. Osa puistoista on valmistunut jo suunnitteluprosessin aikana kuten Marielundinpuisto ja Rasavilliuksen metsä. Sudenkuopan suunnitelma valmistuu vuoden 2008 alussa ja Hyrräpuiston suunnitelma on jo valmis. Nordsjön kartanon puistoa on kunnostettu hoidon keinoin jo usean vuoden ajan. Omenapuiston suunnittelu ajoittuu vuodelle 2009. Vuosaaren liikuntapuistoon liittyvien puistojen suunnittelu käynnistyy suunnitelmakauden alussa.

Peruskorjaushankkeita ei ole tarve käynnistää kiireellisinä, vaan ne ajoittuvat kauden keskivaiheille ja loppuun. Merkittävin peruskorjauskokonaisuus on Vuosaaren keskuspuisto ja Vuosaaren puistopolku siihen liittyvine viheralueineen. Suunnitelma laaditaan vasta, kun kaikki aluetta koskevat asemakaavan muutokset on tehty. Rantakiventien ja Purjetien välissä olevat paljon käytetyt portaat kunnostetaan ja Kangaslampi ruopataan suunnittelukaudella.

Vuotien viherkaistojen hoito- ja kehittämissuunnitelma laaditaan suunnittelukauden ensimmäisen kolmanneksen aikana.

Useassa kohteessa on tarve tehdä pienempiä kunnostus- ja lisärakentamistöitä, kuten kevyen liikenteen yhteyden parantamista, kasvillisuuden lisäämistä, hoitoluokkamuutoksesta johtuvaa hoitotavan muuttamista, kalusteiden lisäämistä tai vanhojen kunnostamista sekä jätehuollon ja valaistuksen parantamista.

Viheralueiden rakentaminen, peruskorjaaminen ja rakenteellinen kunnossapito ajoittuvat melko tasaisesti koko suunnittelukaudelle.

Metsien hoito- ja uudistustyöt käynnistyvät heti kauden alussa. Suunnittelukaudella toteutettavien töiden kustannukset tarkentuvat luonnonhoitosuunnitelmassa, kun metsikkökohtaiset toimenpiteet määritellään hoitotavoitteiden mukaisesti. Luonnonhoitotöitä tilataan vuosityöohjelman mukaisesti ympäristötuotannon luonnonhoitoyksiköltä jo vuonna 2008, jotta keskeisiä alueita ja kuivuustuhoista kärsineitä metsiköitä päästään kunnostamaan.

Mosaikkiraitin Mosaikkipuiston ja -torin välisen katuosuuden rakentamista ehdotetaan samanaikaisesti Mosaikkipuiston kunnostamisen kanssa vuosiksi 2008–2011. Katujen peruskorjaustyöt ajoittuvat vuosiksi 2009–2013. Peruskorjaus- ja päällystyskohteista osa on kaavamuutosalueilla, joten ne toteutetaan vasta asemakaavojen vahvistuttua. Peruskorjausta esitetään Rastilantiellen eteläpäähän, Vuosaaren puistopolulle ja Mustalahdentielle. Uusia päällysteitä tehdään suunnitelman mukaan vuosina 2009–2013. Merkittävimmät päällystekohteet ovat Rastilantien pohjoispää, Punakiventie, Isonvilasaarentie ja Satamasaarentie. Pienet korjaukset, jotka tehdään käyttötalouden varoin, ajoittuvat vuosille 2008–2010.

Keskellä Vuosaaren keskuspuistoa sijaitseva yleisten rakennusten tontti (Y) tulisi muuttaa puistoalueeksi. Sekä alueen asukkaiden että arvokkaan 1960-luvun miljöön kannalta on tärkeää, että yhtenäinen, alueelle leimaa antava keskuspuisto säilyy eheänä.

Viheralueille kohdistuvat kustannukset

Suunnittelukaudella toteutettavien kertaluontoisten hankkeiden kustannusarvio on 2 964 000 euroa. Loppusummaan sisältyy sekä uudisrakennus- että peruskorjaushankkeet ja rakenteellinen kunnossapito. Hankkeiden kustannukset vaihtelevat 5000 eurosta 800 000 euroon. Käyttötalouden osuus kustannuksista on noin 150 000 euroa. Arvio suunnitelmakauden luonnonhoidon toteutumisen kustannuksista on 370 000 euroa. Vuotien viherkaistojen hoito- ja kehittämissuunnitelman laatiminen maksaa noin 15 000 euroa.

Viheralueille kohdistuva kokonaiskustannus vuosiksi 2008–2017 on noin 3,3 miljoonaa euroa. Hoitoluokkamutoksista ja uusien alueiden rakentamisesta johtuvat vuosittaiset ylläpitokustannukset nousevat arviolta yhteensä 54 000 euroa suunnittelukauden aikana.

Kaduille ja aukioille kohdistuvat kustannukset

Katujen investointikustannukset ovat noin 120 000 euroa ja peruskorjauksiin kohdistuvien hankkeiden kustannusarvio on 820 000 euroa. Päällysteiden uusimisen kustannukset ovat noin 250 000 euroa. Pieniin korjauksiin ja ensikunnostuskohteisiin varataan noin 70 000 euroa.

SAMMANDRAG

Godkännande av planen

Gatu- och parkavdelningens ledningsgrupp godkände den 12 juni 2007 riktlinjerna, prioriteringarna och kostnadsramen i områdesplanen för Mellersta Nordsjö och Rastböle. Nämnden för allmänna arbeten godkände planen den 29 november 2007 att följas som direktiv.

Utarbetande av plan och deltagare

Målet med områdesplaneringen av stadens parker, frilufts- och gatuområden, torg och öppna platser är att kvaliteten blir bättre och jämlikt mångsidigare i de olika stadsdelarna.

Det arbete som inleddes hösten 2005 har delvis utförts av Virearc, arkitekter och landskapsarkitekter, Pöyry Oy och FCG Planeko Ltd. En del av arbetet har gjorts som gatu- och parkavdelningens eget arbete. På gatu- och parkavdelningen har arbetet letts av områdesplanerare Birgitta Rossing, skogsplanerare Timo Virtanen har i fråga om naturvården deltagit i arbetet och planeringsingenjör Marko Jylhänlehto för gatuområdenas del.

Virearc, arkitekter och landskapsarkitekter, har deltagit i planeringen vid utarbetandet av redogörelsen över området historia, analysen av nuläget för grönområden och huvudgator samt i fråga om slutsatser. Landskapsarkitekt Kati Susi-Wolff har haft huvudansvaret för arbetet och landskapsarkitekt Meri Mannerla-Magnusson har utfört inventeringsarbetet och dokumenteringen. Pöyry Oy har deltagit i arbetet genom att inventera gatuområdena och utarbeta ett åtgärdsförslag, som har varit utgångspunkten för planeringsingenjörrens arbete. Arbetet har styrts av Antti Ruotoistenmäki och i arbetsgruppen har ingått Harri Spoo, Larissa Gustafsson och Leena Hahtela. FCG Planeko Ltd har utfört visualiseringen och ombrytningsarbetet. Landskapsarkitekt Taina Tuominen har varit ledare för arbetsgruppen. Landskapsarkitekt Maria Haikala har svarat för visualiseringen och ombrytningen.

Områdesplanen utarbetades i växelverkan med invånare, organisationer, förvaltningar och andra intressentgrupper. Hösten 2005 ordnade gatu- och parkavdelningen en användarenkät, som sändes till tusen slumpmässigt utvalda invånare. Svarsprocenten var 14,5.

Utgående från svaren har både gatuområden och grönområden skötts tillfredsställande. Till de trevligaste gatorna eller gatuvyerna valdes Nordsjö parkstig och Loggvägen. Till de mest använda eller värdefulla grönområdena valdes Rastbölebacken, Vantberget, Rödstensparken och Ilveskorpiparken. Invånarna anser att Rastbölebacken kunde utvecklas till områdets "pärla". Också Ilveskorpiparken och Vantberget fick röster. I enkäten uppmärksammades tre centrala problem: farosituationer i trafiken (körhastigheter, platser där fotgängare och cyklister möter biltrafik), det dåliga skicket hos grönområden samt promenad- och cykelstråk samt nedskräpning och allmän osnygghet.

Ett sammandrag av resultaten från invånarenkäten finns framlagt på byggnadskontorets webbplats sedan våren 2006. Man har också kunnat ge respons per telefon, med brev eller e-post, via internet eller på invånarmöten och parkpromenader.

Tillsammans med stadsplaneringskontoret ordnades för invånarna besök på ett område, vars tema var framkomlighet. Resultaten av invånarenkäten samt en historisk redogörelse över planeringsområdet och en analys av nuläget presenterades på ett invånarmöte i oktober 2005. I oktober 2006 ordnades ytterligare ett invånarmöte där det preliminära planutkastet presenterades för invånarna. Dessutom presenterades på begäran utkastet ytterligare en gång våren 2007 vid forumet för Mellersta Nordsjö. Förvaltningar och andra delaktiga hördes separat i smågrupper och vid direkta kontakter under hela planeringsprocessen. All respons som mottagits sammanställdes och beaktades då grönområdesplanen utarbetades. I lokaltidningar och via internet informerades allmänheten om invånarmöten och under 2004 fick hushållen i planeringsområdet också inbjudningar till möten.

Under planeringsprocessen har två rapporter färdigställts som kompletterar områdesplanen. Byggnadskontoret och stadsplaneringskontoret har som ett samprojekt utarbetat "Keski-Vuosaaren maisema- ja kaupunkikuvallinen selvitys", med fokus på en historisk inventering av det område som byggdes på 1960-talet och en analys av nuläget. Redogörelsen har utarbetats

av Virearc, arkitekter och landskapsarkitekter med landskapsarkitekterna Emilia Weckman, Kati Susi-Wolff och Teresa Rönkä som underkonsulter. I rapporten har redogjorts för områdets särdrag och värden samt framlagts principer för att bevara och utveckla dessa.

Hösten 2006 färdigställdes på byggnadskontorets beställning publikationen "Punakivenpuiston ja lähialueiden kasvillisuusinventointi ja kehitysvaiheet". Arbetet innehåller en inventering av vegetationen i parken samt en redogörelse över områdets historia och nuläge. Rapporten har utarbetats av agr.o.forststud. Laura Hauta-aho, och den finns framlagd på byggnadskontorets webbplats under punkten "julkaisut 2006".

Planen och projektens prioritering

Som de viktigaste uppgifterna på planeringsområdet framträder byggandet av de parker som finns intill de nya bostadskvarteren samt att bygga de friluftsstråk som nu saknas. En del av parkerna har färdigställts redan under planeringsprocessen, såsom Marielundsparken och Bullerbasiusskogen. Planen för Varggropen blir färdig i början av 2008 och planen för Snurrans park är redan färdig. Nordsjö gårds park har med vård upprustats redan i flera år. Planeringen av Äppelparken sker under 2009. Planeringen av parkerna i anslutning till Nordsjö idrottspark inleds i början av planeringsperioden.

Det finns ingen orsak att inleda ombyggnadsprojekt i brådskande ordning, utan de placerar sig tidsmässigt i mitten och slutet av perioden. Det viktigaste ombyggnadsprojektet hänför sig till Nordsjö parkstig och till angränsande grönområden. Planen utarbetas först efter det att alla ändringar i detaljplanen som berör området har gjorts. De mycket använda trappor som finns mellan Strandstenvägen och Segelvägen renoveras och träsket Kangaslampi muddras under planeringsperioden.

Vård- och utvecklingsplanen för Norvägens gröntfiler görs under den första tredjedelen av planeringsperioden.

På flera ställen finns behov av mindre sanerings- och tillbyggnadsarbeten, såsom att förbättra förbindelser för fotgängar- och cykeltrafik, öka vegetationen, ändra vårdmetod på grund av ändrad vårdklass, öka möblemanget eller reparera gammalt samt förbättra sophanteringen och belysningen.

Byggandet, ombyggandet och det strukturella underhållet av grönområdet har tidsmässigt fördelats ganska jämt över hela planeringsperioden.

Arbeten med att vårda och förnya skogar inleds genast i början av perioden. Kostnaderna för de arbeten som genomförs under planeringsperioden preciseras i naturvårdsplanen, då åtgärderna per skogsbestånd definieras enligt vårdmålen. Naturvårdsarbeten beställs i enlighet med årsarbetsprogrammet av miljöproduktionens naturvårdsenhet redan 2008, så att centrala områden och skogsdungar som drabbats av skador på grund av torka kan sättas i skick.

Förslaget är att Mosaikstråket byggs ut på en gatsträcka mellan Mosaikparken och Mosaiktorget samtidigt som Mosaikparken upprustas under perioden 2008–2011. Ombyggnaden av gatorna sker åren 2009–2013. En del av reparations- och beläggningsobjekten finns på planändringsområden, så de kan genomföras först då stadsplanerna fastställts. Ombyggnad föreslås för södra änden av Rastbölevägen, Nordsjö parkstig och Svartviksvägen. Nya vägar med beläggning görs enligt planen under perioden 2009–2013. De viktigaste beläggningsobjekten är norra änden av Rastbölevägen, Rödstensvägen, Stora Ullholmsvägen och Hamnholmsvägen. Små reparationer som görs med medel ur driftsekonomi infaller tidsmässigt åren 2008–2010.

Den tomt (Y) för allmänna byggnader som finns i mitten av Nordsjö centralpark borde ändras till parkområde. Både med tanke på invånarna och på den värdefulla miljön från 1960-talet är det viktigt att den enhetliga centralparken som präglar området får bevaras intakt.

Kostnader som hänför sig till grönområden

Kostnadskalkylen för de projekt av engångskaraktär som genomförs under planeringsperioden är 2 964 000 euro. I slutsumman ingår både nybyggnads- och ombyggnadsprojekt och det strukturella underhållet. Projektkostnaderna varierar från 5 000 euro till 800 000 euro. Driftsekonomins andel av kostnaderna utgör cirka 150 000 euro. Kostnadsuppskattningen för att verkställa planeringsperiodens naturvård uppgår till 370 000 euro. Kostnaden för att uppgöra en vård- och utvecklingsplan för Norvägens gröntiler är cirka 15 000 euro.

Den totalkostnad som under åren 2008–2017 hänför sig till grönområdena uppgår till cirka 3,3 miljoner euro. De årliga underhållskostnader som beror på ändringar av vårdklass och byggandet av nya områden uppgår enligt beräkningar till totalt 54 000 euro under planeringsperioden.

Kostnader som hänför sig till gator och öppna platser

Kostnader för investeringar i gator utgör cirka 120 000 euro och kostnads kalkylen för projekt som hänför sig till ombyggnader är 820 000 euro. Kostnaderna för nya beläggningar uppgår till cirka 250 000 euro. För små reparationer och tidiga saneringsobjekt reserveras cirka 70 000 euro.

I TYÖN TAVOITTEET JA SUUNNITTELUALUE

I.1 Työn tavoitteet ja taustasuunnitelmat

Keski-Vuosaaren ja Rastilan aluesuunnitelma on strateginen suunnitelma, jossa tarkastellaan yleisten alueiden nykytilaa ja kehittämistarpeita. Työhön liittyy olennaisena osana luonnonhoidon tavoitteet sekä ehdotukset puistojen, muiden viheralueiden ja katujen hoitotavan muutoksista. Suunnitelmaan on kirjattu myös tulevien vuosien rakentamis- ja peruskorjaustarpeet kaupungin yleisille alueille. Tavoitteet ja toimenpiteet perustuvat käytännön työssä esiin tulleisiin tarpeisiin sekä asukkaiden että eri hallintokuntien esittämiin toiveisiin. Viheralueiden osalta tarkastelu ulottuu seuraavalle kymmenvuotiskaudelle ja katualueiden osalta seuraavalle viisivuotiskaudelle.

Aluesuunnitelmassa tarkastellaan suunnittelualueutta osana Helsingin viheralue- ja katuverkostoa ja erillisenä osa-alueena. Tarkastelussa käydään läpi yhtenäisen viheralueen ja katualueen rakentumisen aikakaudet ja ominaispiirteet. Tavoitteena on kehittää sekä viher- että katualueita mahdollisimman eheinä, suunnittelualueen luonnetta korostavina kokonaisuuksina niin, että ne samalla palvelevat asukkaita mahdollisimman hyvin.

Aluesuunnitelman yleistavoitteita ovat puistojen, ulkoilualueiden, katuympäristöjen kulttuurihistoriallisten arvojen esille tuominen sekä luonnon ja maiseman erityispiirteiden huomioon ottaminen osana kaupunkikuvaa. Viheraluekokonaisuutta kehitetään osana Helsingin viheralueverkostoa siten, että käyttömahdollisuudet paranevat ja monipuolistuvat entisestään. Tavoitteena on myös, että katualueet toreineen ja aukioineen muodostavat esteettisesti tasapainoisen ja turvallisuuden kannalta toimivan liikkumisympäristön kaupunkilaisille.

Suunnitelma pitää sisällään voimassa olevaan asemakaavaan puistoiksi (P) ja lähivirkistysalueiksi (VL) merkityt alueet sekä kadut, torit, aukiot, kadunvarsi-istutukset ja suojaviheralueet (EV).

Urheilualueet (U) on huomioitu suunnitelman inventointiosiossa, mutta niiden kehittämiselle ei tässä suunnitelmassa aseteta tavoitteita muun kuin luonnonhoidon osalta. Niin ikään rakentamattomille tonteille asetetaan ai-noastaan luonnonhoidolliset tavoitteet.

Aluesuunnitelman taustasuunnitelmia ovat mm. yleiskaavan oheiskartat, Keski-Vuosaaren maisema- ja kaupunkikuvallinen selvitys, Helsingin luonnon hoidon linjaus,

luonnonhoitosuunnitelmat, rantojen kehittämisohjelma, Helsingin pienve-siohjelma, kartano-ohjelmat, Helsingin I ms linnoituslaiteselvitys, asukasky-sely, kasvillisuus- ja historialliset inventoinnit, valtakunnallinen viheralueiden hoitoluokitus, pääülkkoilureitistön kehittämisohjelma, esteettömyyskartoitus, katualueiden kunto- ja tarvekartoitus ja liikennesuunnitelmat,

Vuotien ja metroradan laajat kadunvarsi-istutukset ja suojaviheralueet vaativat hoito-ohjeita.

2 SUUNNITTELUALUEEN KUVAUS

2.1 Maiseman lähtökohdat ja sijainti kaupunkirakenteessa

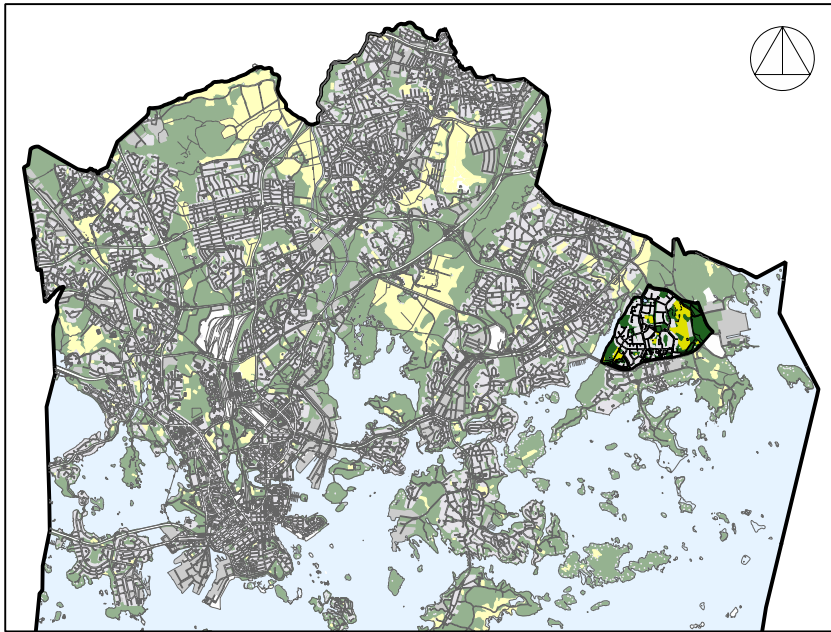
2.1.1 Alueen sijainti kaupunki- ja viheraluerakenteessa

Keski-Vuosaaren ja Rastilan alue sijaitsee Helsingin itäosassa, Vartiokylänlahdelta Laajasaloon ulottuvan Itä-Helsingin kulttuuripuiston ja Vuosaari-puiston välissä. Rakenteilla oleva Vuosaaren satama sijoittuu alueen itäpuolelle. Pohjoisessa alue liittyy Mustavuoren viheraluekokonaisuuteen, jonka eteläosaan on yleiskaavassa osoitettu pientalovaltaista asumista. Etelässä alue rajautuu Etelä-Vuosaaren uusiin, kerrostalovaltaisiin kaupunginosiin ja edelleen Uutelan, Kallahden ja Meri-Rastilan seudullisesti merkittäviin ulkoilualueisiin.

Keski-Vuosaaren ja Rastilan alueella on viheralueita yhteensä noin 128 hehtaaria: metsiä noin 84 hehtaaria, peltoja ja niittyjä 17 hehtaaria, sekä rakennettuja puistoja noin 22 hehtaaria. Ei-luokiteltuja tai rakentamista odottavia viheralueita on 5 hehtaaria. Rakennetuista puistoista on leikkialueita, asukas-

Vuosaaren puistopolun ympärillä on upea hiekkakangas mäntyineen, risteilevine polkuineen ja pururatoineen.

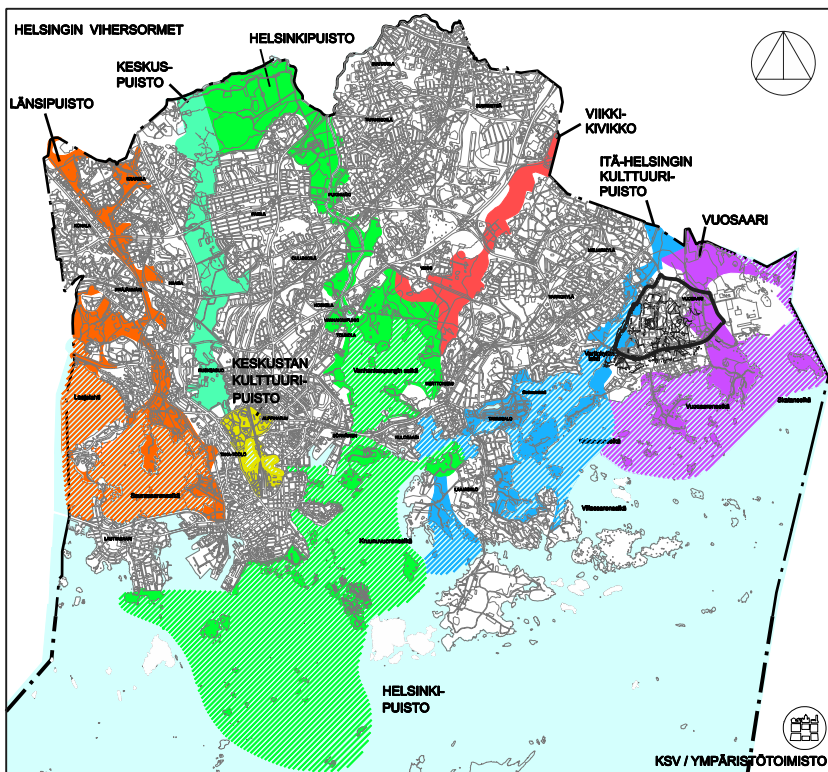

Suunnittelualan sijainti Helsingissä

- Suunnittelualue
- Viheralueet
- Avoimet alueet

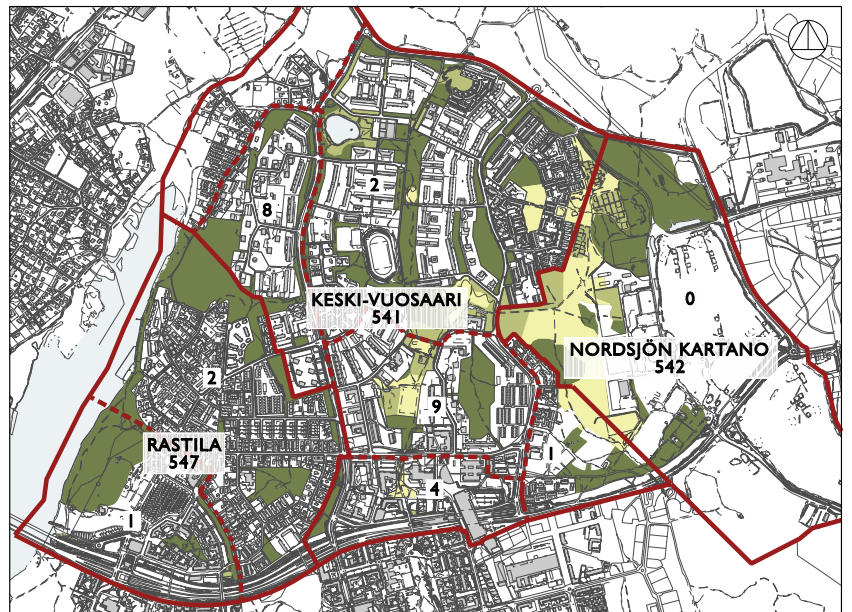
5 km

Helsingin vihersormet

Osa-alueet

- Suunnittelualue
- Osa-alueen raja
- Pienalueen raja
- NIMI**
NRO Osa-alueen nimi ja numero
- nro** Pienalueen numero

puistoja ja koirapuistoja noin 2,5 hehtaaria. Viljelypalsta-alueiden yhteispinta-ala on noin 1,6 hehtaaria. Alueella on 76m² viheraluetta asukasta kohden.

Liikenteellisesti alue on kytkeytynyt metrorataan ja Vuotiehen alueen eteläreunalla. Alueen pohjois-eteläsuuntaiset pääväylät ovat Kallvikintie ja Porslahdentie. Pohjoisessa aluetta rajaa vilkas Niinisaarentie. Alueen uusi kulttuurinen ja kaupallinen keskus sijaitsee Vuosaaren metroseman ympäristössä. Pohjoisen ostoskeskuksen merkitys on vähentynyt.

Alue jakautuu 1950-luvulta lähtien rakentuneeseen pientalovaltaiseen kokonaisuuteen, 1960-luvulla rakennettuun, Helsingin yleiskaavassa arvokkaaksi luokiteltuun metsäkaupunkikokonaisuuteen, sekä 1990-luvulla ja sen jälkeen rakennettuihin Rastilan kerrostaloalueeseen ja Porslahdentien itäpuolisiin uusiin asuinalueisiin.

2.1.2 Alueen sijainti suurmaisemassa

Keski-Vuosaaren-Rastilan alue kuuluu eteläisen Suomen rannikkomaa-alueelle tyypilliseen, Vuosaaresta Hyvinkäälle ulottuvaan pitkittäisharjukseen, joka on syntynyt jääkauden vaikutuksesta. Harjujan eteläisimmässä kärjessä sijaitseva Kallahdenniemi on osa valtakunnallista harjunsuojeluohjelmaa.

Vuosaaren alue on vielä Litorinakauden lopulla, noin 1500 e.a.a. ollut pääosin veden alla. Alueen maastossa on näkyvissä muinaisrantoja, mm. arvokkaaksi luokiteltu Litorinameren rantavalli Rastilan kartanon pohjoispuolisilla kallioilla.

Porslahdentien itäpuolella oleviin asuinalueisiin liittyvä aukio.

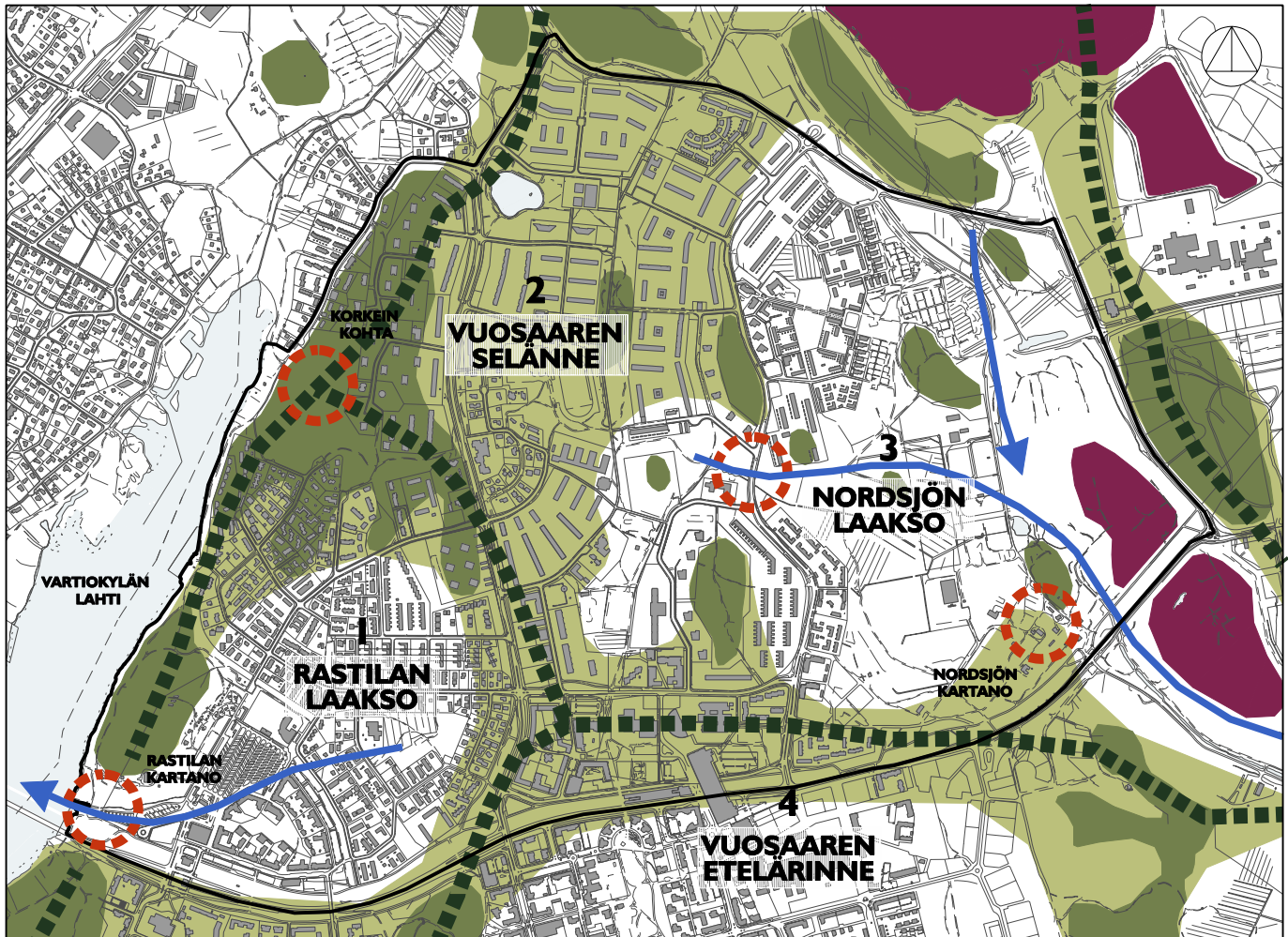
Kallioperän murroslinjat erottuvat maisemassa pitkinä kallio- ja laaksoketjuina: Vartiokylänlahti-Mustavuori ja Vuosaarenlahti-Mustavuori. Ne yhtyvät Mustavuoren pohjoispuolella, josta murroslinja jatkuu pohjoisessa Vantaan ja Sipoon alueille. Tämä murroslinja on ollut aiemmin, vielä noin tuhat vuotta sitten Vuosaaren mantereesta erottanut, merenkulkukelpoinen salmi. Vartiokylänlahden murroslinjan itärantaa pitkin kulkeva koillis-luode-suuntainen kalliainen selänne kohoaa korkeimmillaan noin 32 metrin korkeuteen.

Vartiokylänlahden suuntaisen selänteen harjaa noudattelevan vedenjakajan katkaisee pienehkö Rastilan laakso (1), jonka valuma-alue laskee Vartiokylänlahteen. Selänteen levein kohta alueen pohjoisosassa (2), viettää kumpareisina niemekkeinä loivasti kaakkoon. Merkittävin laaksoalue on entinen Vuosaarenlahden pohjukka, Nordsjön laakso (3) sivuhaaroinen. Tämä laakso ja sitä kohti viettävä selänne muodostavat suurehkon valuma-alueen, joka laskee Vuosaarenlahteen. Osa tarkastelualueesta kuuluu Vuosaaren etelärinteeseen (4).

1960-luvulla rakennettu alue on ilmakuvassa rajattu punaisella.

Selänteet ja laaksot

- Selänne
- Kalliokohouma
- Täyttömäki
- Purojen virtaussuunta
- Maiseman solmukohta

500 m

*Metsäinen mäntyvaltainen puistoalue,
kohde 21*

2.2 Alueen luonnonolot

2.2.1 Kasvillisuus ja eläimistö

Vuosaaren harjumaisille alueille ovat tunnusomaisia hiekkaiset ja tuoreet kankaat sekä mäntymetsät. Korkeimmilla kohdilla esiintyy kuivia kankaita ja karukkokankaita, joista osa on jo pahoin kuluneita kitumaita. Entisille viljelysmaille syntyneet metsiköt ovat pääosin kuusi- tai koivuvaltaista lehtomaista metsää. Vartiokylänlahden pohjoisimmilla rannoilla (alue 12 a) on lehtoja. Viimeaikaiset kuivuusjaksot ovat vähentäneet kuusten osuutta kuivemmillä kasvupaikoilla, joissa mänty on palannut pääpuulajiksi. Kartanoiden pihapiireissä on vanhaa jaloa lehtipuustoa ja puutarhalajistoa.

Suurin osa alueen puustosta on säilytettyä ja itsestään uusiutunutta metsän lajistoa. Vain muutamassa puistossa on 1960 -70 -lukujen vaihteessa istutettuja puulajeja (mm. Vuosaaren leikkipuisto, Kangaslampi, Mustalahdentien kaistat ja Naurulokinpolku). 1980-luvulla on istutettu enemmän, mutta kaikenkaikkiaan aika niukasti. Pääkatujen "vihreys" muodostuu metsälajistosta, poikkeuksena Porslahdentien tammet sekä uudemmat katupuustutukset pääkaduilla. Tonttikatujen varsille on perustettu runsaslajisempia katuistutuksia 1980-luvulla.

Metsäiset puistoalueet ovat säilyneet melko luonnonmukaisina lukuunottamatta paikoitellen hyvin voimakasta kulutusta. Ulkoilun aiheuttama kaupunkimetsien kuluminen on ongelma, johon on etsitty ratkaisuja 1970-luvulta alkaen. Kunnostustoimenpiteitä on tehty myös Vuosaaressa, mm. Haapasaarenpuistossa (kuorihumusta ja superfosfaattilannoitus v. 1974). Lisäksi v. 1984 perustettiin koeruutuja Vuosaaren urheilukentän itäreunalle ja Kangaslammen eteläpuolelle (Irja Löfström 1986). Ruutuihin levitettiin hiekkaturveseosta, ja kylvettiin heinäsiemeniä. Lannoitekoeruutuja perustettiin v. 1986 Vuosaaren puistopolun itäpuolelle, Haapasaarentiestä etelään.

Suuri osa alueen karuille kasvupaikoille kehittyneestä kuusi- ja koivupuustosta on kuollut viime vuosien kuivuustuhojen seurauksena. Mänty on muodostunut valtapuulajiksi suuressa osassa puistoja.

Helsingin kaupungin rakennusviraston syyskuussa 2005 laatiman niittyinventoinnin mukaan Keski-Vuosaaren ja Rastilan alueella on kaksi niittykohdetta, jotka edellyttävät tarkempaa suunnittelua: Venemestarin tie (kohde nro 3) ja Vuosaaren liikuntapuisto (kohde nro 38).

Helsingin ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmään on koottu alueen arvokkaimmat luontokohteet. Kaikkein arvokkaimmat kohteet on merkitty kuuluvaksi ykkösluokkaan. Suunnittelualueella ei ole luonnonsuojelualueita.

Alueen arvokkaimmat luontokohteet ovat:

- A. Nordsjön kartanon tulvametsikkö (kohde 35) ja Vuosaaren puhdistamon tulvametsä (ei kuulu inventoituihin kohteisiin) ovat Helsingin oloissa aintulaatuisia tulvivia sekametsäalueita ja linnustollisesti arvokkaita tikkojen ruokailualueita (arvoluokka I)
- B. Rastilanmäen muinaisrantamerkki, rantavalli ja lohkarieppo (kohde I) muodostavat geologisen arvokohteen: kivinen ja osin hiekkainen Litorina-meren rantavalli, jonka pohjoispäässä on komea jyrkkärinteinen lohkarieppo tasolla +25 m mpy (arvoluokka I)
- C. Vartiokylänlahden pohjukka (kohde I2a) on linnustollisesti arvokas ruokko-kosteikkokokonaisuus (arvoluokka I)
- D. Vartiokylänlahti (kohteet I ja I2a) on tärkeä lepakkokohde (arvoluokka II)
- E. Vartiokylänlahden perukan liejukerrostuma (kohde I2a) on geologisesti ja geomorfologisesti arvokas kohde (arvoluokka II)
- F. Isonmastonkujan kalliorinne Vanttikallion etelärinteessä (kohde I2a), jossa ravinteikas kivilaji mahdollistaa vaateliaan kalliokasvilajiston (arvoluokka II)
- G. Mörnäsän kaakkoispuolen kallio (kohde 35) kuuluu Mustavuoresta alkavaan kapeaan tyyntäavajaksoon, jonka päällä on merkittävän rikas kasvilajisto (arvoluokka II)
- H. Vuosaaren golfkentän pohjoispuolisen lammen lähde (kohde 35) (arvoluokka II)
- I. Omenapuiston itäreunan lähde (kohde 39) (arvoluokka II)

*Yllä: Vartiokylänlahden ruovikkoa.
Keskellä: Vartiokylänlahden pohjukka.
Alla: Kohde 35.*

Ympäristön arvokohteet

Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä alue (Helsingin yleiskaava 2002)

I maailmansodan aikainen tykkitie

— 500 m —

Arvokas luontokohte (luontotietojärjestelmä)

● Pronssikautinen hauta

- A Nordsjön kartanon ja vuosaaren puhdistamon tulvametsät
- B Rastilan rantamerkki
- C Vartiokylänlahden pohjukka
- D Vartiokylänlahti
- E Vartiokylänlahden perukka
- F Isonmastonkujan kalliorinne
- G Mömäsän SE puolen kallio
- H Golfkentän N puolen lähde
- I Omenapuiston lähde

2.2.2 Maa- ja kallioperä

Vuosaaren kallioperä on gneissia, amfiboliittia ja gabroa. Vuosaaren maaperä on pääosin jääkauden sulamisvesien lajittelemaa ja kasaamaa soraa ja hiekkaa. Laaksojen alavimmat kohdat ovat hiesua ja savea. Keskiosan selänteellä on pieniä suppakuoppia, jotka ovat painanteina soistuneet, kuten Kangaslampi. Selänteiden luoteisrinteillä on moreenia ja kivikkoja, korkeimmilla paikoilla on nähtävissä jääkauden silottamia avokallioita ja muinaisrantoja. Tarkastelualueen keskiosa kuuluu Helsingin seudun tärkeään pohjavesialueeseen.

2.2.3 Vesistöt ja ilmasto

Alue rajautuu lännessä Vartiokylänlahteen, joka kuuluu Itä-Helsingin kulttuuripuistoon. Se on maisemallisesti ja virkistykseen kannalta hyvin merkittävä osa Keski-Vuosaaren ja Rastilan alueen viheralueverkostoa. Vartiokylänlahden rantapuusto muodostaa myös tärkeän lepakkoalueen, joten luonnonhoidon tavoitteet ovat osittain ristiriidassa virkistyskäytön ja maisemallisten tavoitteiden kanssa.

Alueella on kaksi merkittävää puroa: Rastilanpuro ja Vuosaarenpuro. Molempien purojen uomat on pääosin ohjattu suoralinjaisiin avo-ojiin maanviljelyksen tehostuttua 1930-luvulla. Purojen maisemalliset ja luonnonarvot rajoittuvat näin ollen lyhyille luonnonmukaisina säilyneille tai ennallistetuille osuksille.

Rastilanpuron valuma-alue on kooltaan 70 ha, ja se laskee Vartiokylänlahteen Rastilan uimarannan eteläpuolella. Lähes koko tarkastelualue kuuluu Vuosaarenpuron suureen valuma-alueeseen (kooltaan 400 ha), jonka latva ulottuu Mustavuorelle ja joka laskee Vuosaarenlahteen golfkentän lounaisreunaa pitkin. Puro tulvii laajalle alueelle golfkentän pohjoispuolella, ja sinne on kehittynyt linnustollisesti arvokkaaksi luokiteltu ja Helsingin oloissa ainutlaatuinen tulvametsikkö. Nordsjön kartanon ja golfkentän välissä purouoma mutkittelee, ja sen varteen on muodostunut toinen linnuston kannalta merkittävä tulvametsä (talvehtivien tikkojen ravinnonhankintapaikka).

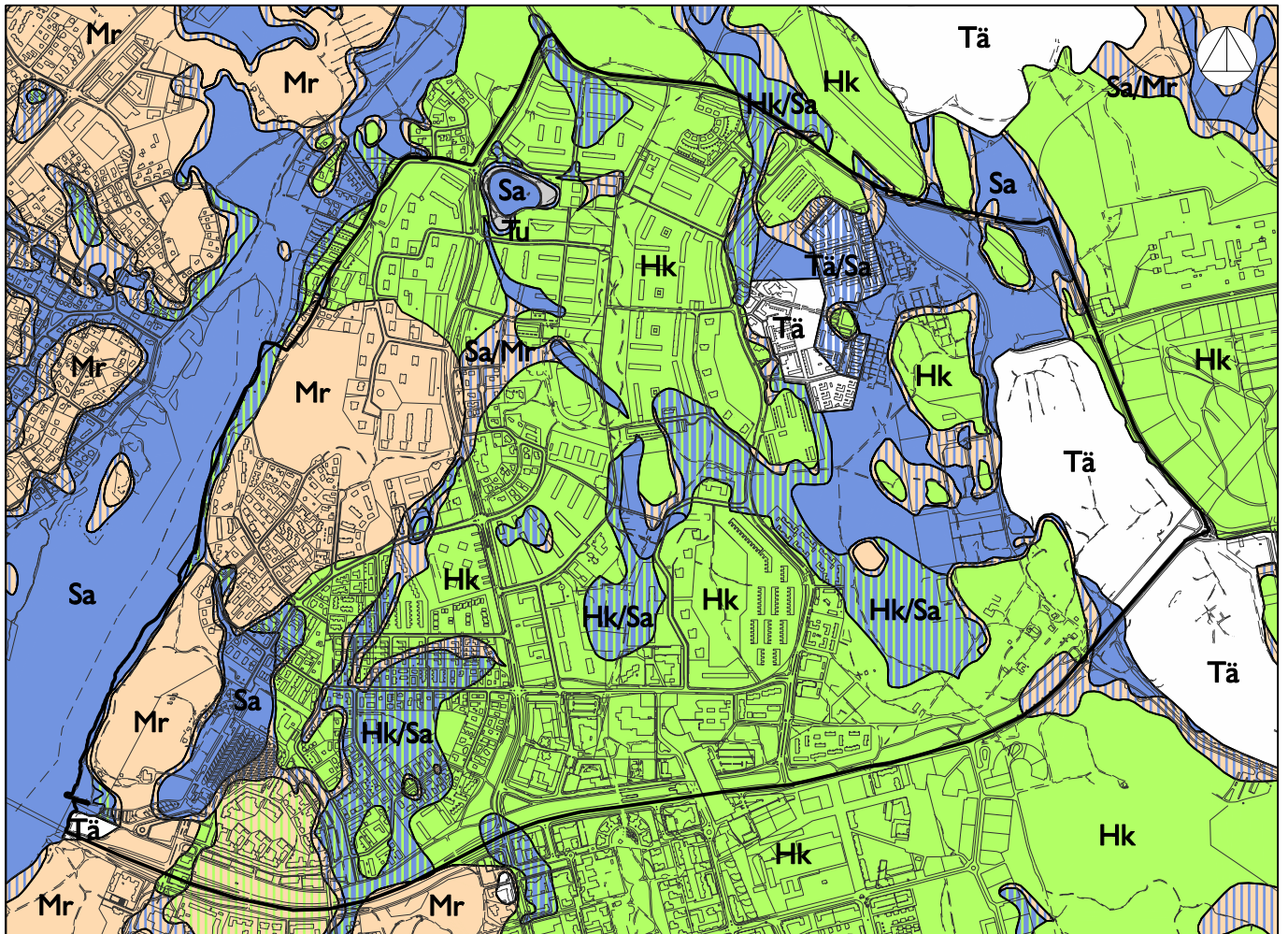
Tarkastelualue kuuluu vedenhankinnan kannalta tärkeään I-luokan pohjavesialueeseen, ja alueella on vedenottamoja.

Alueelta löytyy myös lampia ja lähteitä: Kangaslampi, Punakivenpuistoon rakennettu purouoman laajentuma, golfkentän pohjoispuolinen lampi jonka pohjassa on ajoittain näkyvästi pulppuava lähde. Omenapuiston itäreunalla on kaivamalla laajennettu lähde, josta on otettu talousvettä.

Punakivenpuiston vesiaihe.

Maaperä

Moreeni (Mr)

Hiekka (Hk)

Savi (Sa)

Turve (Tu)

Täyttömaa (Tä)

Kaksoismaalaji esim. savi ja moreeni (Sa/Mr)

500 m

Ilmastollisesti Keski-Vuosaari ja Rastila ovat melko suotuisia meren läheisyyden vuoksi. Alue on suojassa merituulelta pitkien merenlahtien välissä. Alueen keskiosassa sijaitseva laaja sorainen selänne ja sen purolaaksojen puoleiset etelä- ja lounaisrinteet ovat valoisimpia ja lämpimimpiä. Alavimmat laaksokohdat ovat viileimpiä ja pitkät, avoimet laaksotilat hieman tuulia. Korkeita tuulia mäkialueita on alueen luoteisreunan kallioselänteellä.

2.3 Kaupunkirakenteen historia ja kehitysvaiheet

2.3.1 Maiseman vaiheet

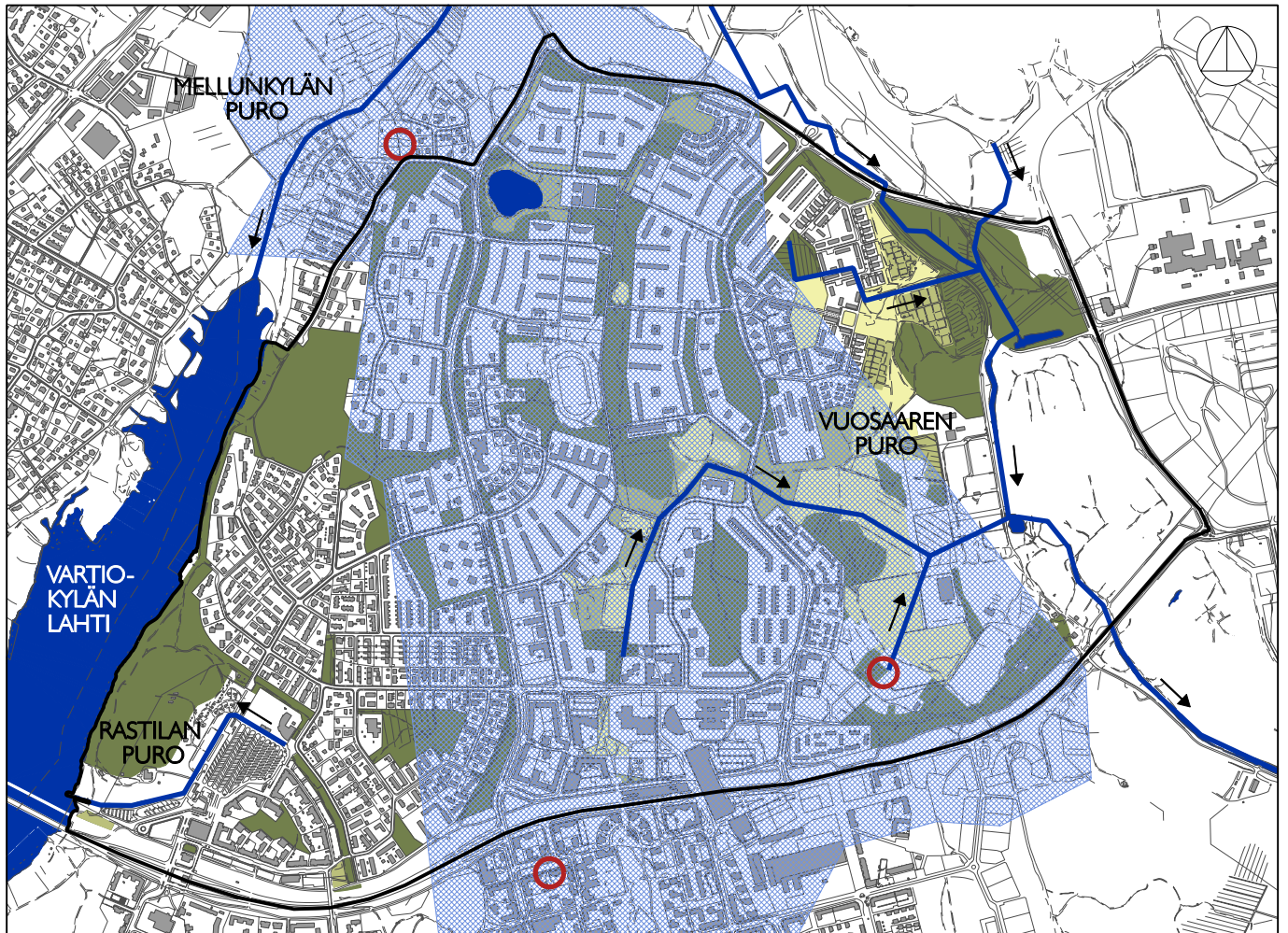
Maiseman perusrakenne on luettavissa alueen vanhoista kartoista. Asutus on jo keskiajalta lähtien sijoittunut kahteen laaksoon, joissa maasto ja maaperä soveltuivat maanviljelykseen. Asuinrakennukset sijaitsivat laaksojen alarinteiden niemekkeissä tai kannaksilla - paikoissa, jotka voidaan luonnehtia maisemallisiksi solmukohdiksi. Talot (1600-luvulta lähtien Rastilan ja Nordsjön kartanot) näkyivät kauas ja niistä aukesi näkymiä useampaan suuntaan. Laaksojen pohjat olivat viljelyksessä tai niittyinä ja kallioiset selänteet olivat metsäisiä. Vanhojen karttojen sarjasta 1700-luvulta 1950-luvulle näkee myös maannousun aiheuttamat rantaviivan muutokset. Vuosaari on muinoin ollut saari, jota erotti mantereesta murroslinjoja seurannut kapea salmi (tästä juontaa saaren alkuperäinen nimi Norsö). Salmi on vielä noin tuhat vuotta sitten ollut merenkulkukelpoinen, mutta on sittemmin kasvanut umpeen.

Alueen korkeimman maastokohdan tuntumassa on muinaishauta, joka on myös merkitty Maanmittauslaitoksen maastokarttaan vuodelta 2001 (Katso kartta: Ympäristön arvokohteet)

*Yllä: Näkymä Vartiokylänlahdelle.
Keskellä: Kangaslampi Ilveskorvenpuistossa.
Alla: Punakivenpuisto.*

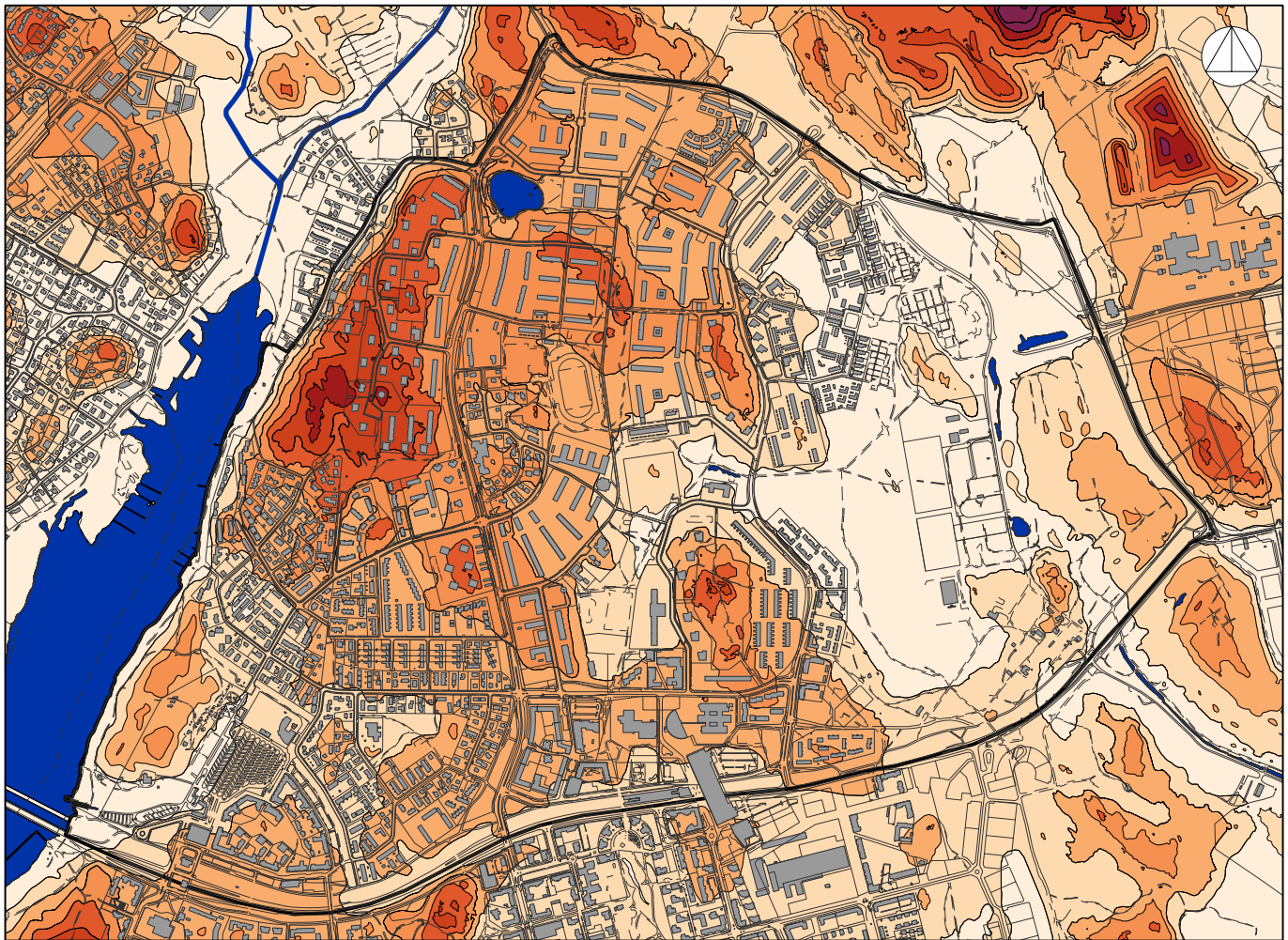
Vedet, rannat vesitalous

- Puro, virtaussuunta
- Pohjavesialue, luokka I
- Pohjavedenottamo

— 500 m —

Topografia

500 m

Kuvat yllä:
Nordsjön kartanon päärakennus ja puutarha.
Omenamäen torppa vuonna 2005.

Mustavuorelle ja Porvarinlahden etelärannalle ulottunut, Helsingin suojaksi rakennettu ensimmäisen maailmansodan aikainen maalinnoitusketju kuuluu muinaismuistolain piiriin. Keski-Vuosaaren ja Rastilan alueen tuntumassa, nykyisen Niinisaarentien ja Porlahdentien risteuksen pohjoispuolella sijaitsi tykkipatteri. Kallvikintien pohjoispäässä ollut pienempi rakenne on tuhoutunut. Alueen koillisreunalla (kohde 35) kulkee osuus linnoitusten välistä vanhaa tykkikitettä.

2.3.2 Ratsutilojen ja kartanokulttuurin aika

Vuosaari oli keskiajalta asti talonpoikien asuttama. Helsingin perustamisen jälkeen Ruotsin suurvaltakaudesta kruunu lahjoitti maaomaisuutta kaupungin ympäristöstä palkintoina johtaville virkamiehille, porvareille ja kirkkoherroille, ja talonpojat joutuivat aikaisemmin omistamiensa tilojen vuokraviljelijöiksi. Tilojen omistajat vaihtuivat usein ja niitä yhdisteltiin ja eroteltiin. 1600-luvun puolivälissä Vuosaarissa oli ainakin neljä ratsutilaa (mm. Rasböle ja Porslax) sekä neljä muuta tilaa. Myöhemmin muodostuivat Rastilan ja Nordsjön kartanot. Marielundin tila muodostui 1800-luvulla kun osa Porslahden tilaa yhdistettiin Nordsjön kartanoon.

2.3.3 Kaupungistumisen vaiheet

Keskiajalla Vuosaari kuului Sipoon pitäjään, mutta siirtyi 1600-luvun alkupuolella Helsingin maalaiskuntaan. 1930-luvun lopulla maatalous elinkeinona alkoi Vuosaarissa väistyä perillisten myytyä Nordsjön kartanon maat Oy Saseka Ab:lle. Kalkkihiekkatiiliä valmistanut Sasekan tehdas sai raaka-aineensa Vuosaaren hiekkakuopista. Sodan jälkeen yhtiö määrättiin luovuttamaan

Yllä: 1930-luvun pitäjänkartta
Alla: Peruskartta vuodelta 1957

Kuvat yllä: Kuusiaidan puisto (kohde 3) ja liikennejärjestelyjä.

maita kotinsa menettäneille. Näin sai alkunsa Rastilan pientaloalue. Helsinki osti Rastilan kartanon maat 1950-luvulla, ja kun Keski-Vuosaarta alettiin kaavoittaa kaupunkimaiseksi asuinalueeksi, päädyttiin liittämään koko Vuosaari Helsinkiin vuonna 1966. Samana vuonna valmistui myös Vuosaaren kaupunkiin liittänyt silta, joka rakennettiin Vuosaari-Säätiön toimesta. Silta siirtyi myöhemmin Helsingin kaupungin omistukseen.

Kaupunki osti Vuosaaren rakennuskaavan mukaiset viheralueet sekä yleisten rakennusten tontit jo vuonna 1965, mutta Keski-Vuosaaren 1960-luvun alue rakentui osittain Asuntosäästäjät ry:n hartiapankkirakentamisen tuloksena. Hartiapankkirakentamisena valmistui enimmäkseen rivitaloja ja ainoa kerrostalokohde oli Punakiventien Revellin suunnittelemat pistekerrostalot, joiden rakentamisessa oli osa hartiapankkityötä. Pistekerrostalojen perustan louhinnan ja rakennuselementtien asennuksen tekivät rakennusurakoitsijat ja loput rakennettiin hartiapankkivoimin.

Vuosaari-Säätiö perustettiin huolehtimaan kunnallistekniikasta, vedenottoista, kaduista ja liikuntapaikoista. Rastilan maisemassa näkyvät korkeat kuusiaidat istutettiin 1950-luvulla Helsingin kaupungin ja Saseka Oy:n maiden väliselle rajalle.

2.3.4 Keski-Vuosaaren puistojen ja katujen synty 1960-luvulla

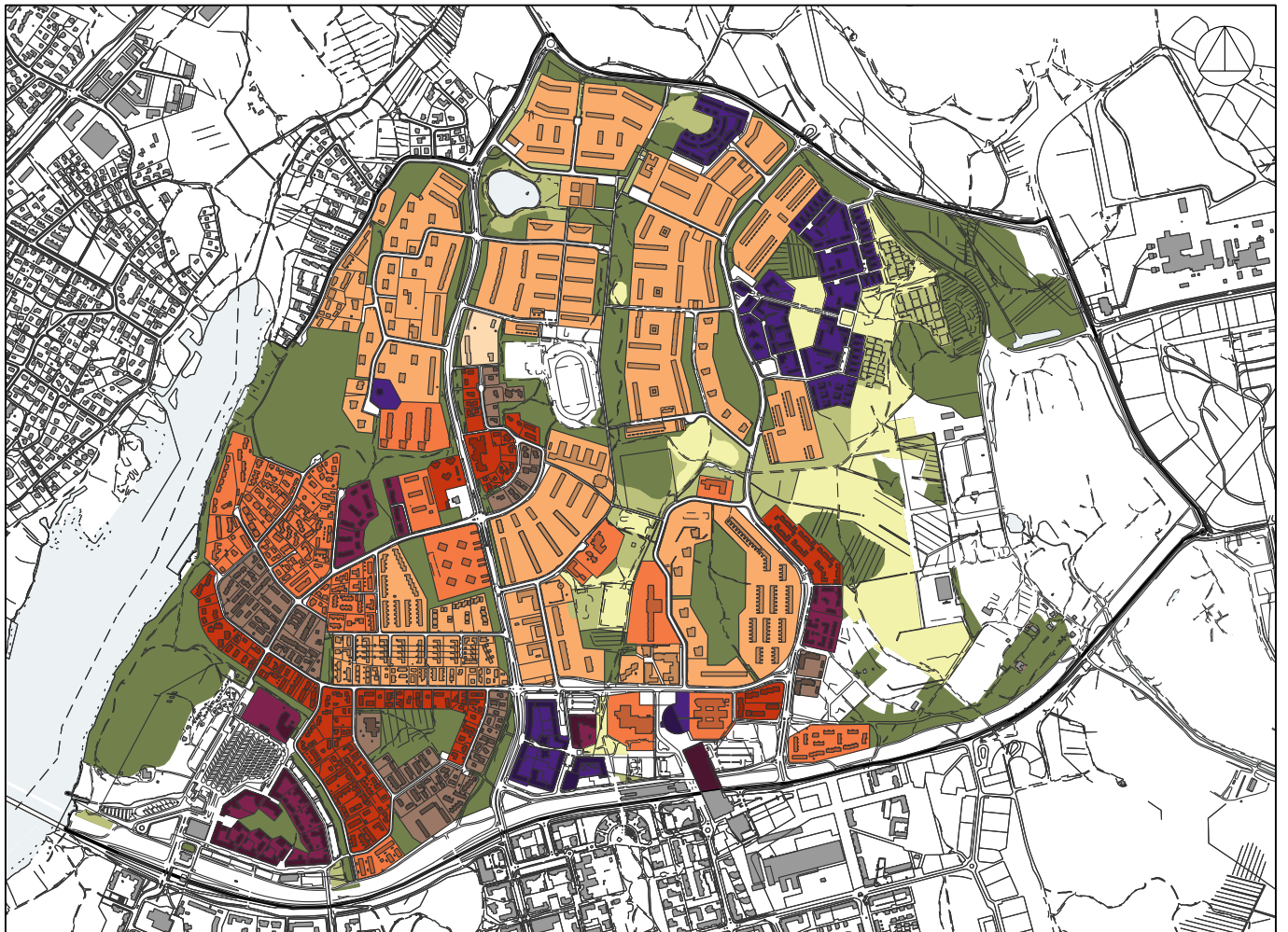
Vuosaaren 1960-luvun alueen "selkäranka", keskuspuistoalue, muodostui rakennuskaavassa pohjois-eteläsuuntaisesti 1956 peruskartassa näkyviltä Sasekan tehtaan pohjoispuolen laajalta hiekkakuoppa-alueelta Marielundin tilan itäpuolisten peltojen kautta tilan pohjoispuolella sijainneen pienemmän

hiekkakuopan ohi kohti "Sudenkuopan" hiekkakuoppaa ja lampea, josta keskuspuisto liittyi pohjoisempiin yhtenäisiin metsäalueisiin. Nykyinen Porslahdentie noudattelee pitkälti kartassa näkyvien hiekka- ja kärryteiden linjoja. Myös alueen kaavan "ulkosyöttöisen" luonteen taustaa voi hahmottaa tarkastelemalla tilannetta 1956 ja kaavaillustraatiota vuodelta 1960. Kulku rakentamisen kannalta tärkeille hiekkakuopille lännestä ohjautui nykyisen Kallvikintien paikalla ollutta päätietä pitkin ja kun idässä kärryolkujen paikalle rakennettiin Porslahdentie, jäi alueen keskiö alueen rakentamisen aikana liikenteellisesti vaikeimmin saavutettavaksi. Keskuspuiston alueelle jäivät myös vaikeasti hyödynnettävät kaksi pohjoisinta hiekkakuoppaa, jotka tuli maisemoida, sekä kallioisin selänteen korkein kohta. Pohjoinen hiekkakuoppa maisemoitiin muokkaamalla siitä urheilualue. Urheilualueiden syntytaustasta on mainintoja Asuntosäästäjien arkistossa: "Järkevän suunnittelun ja pelkikien maansiirtojen avulla voidaan tällaiselle alueelle saada mm urheilukentät melkein ilmaiseksi. Koko keskuspuiston alueella ovat työt myös käynnissä." Keskuspuiston alue siirtyi myös Vuosaari-säätiön omistukseen: "Vuosaari-säätiö on ostanut myös yleisiä alueita ja näiden suunnittelu ja hoitaminen on pantu toimeen. Säätiön hallussa on 14 hehtaarin suuruinen urheilu- ja keskuspuistoalue, johon sisältyy kaikkiaan neljä urheilukenttää, kaksi lammikkoa, uimahalli ja urheiluhalli." (Asuntosäästäjien arkisto)

Vuosaaren luonnonläheisyyttä korostettiin alueen identiteettiä luodessa: "Vuosaarella on runsaasti koskematonta metsää, vehmaita rantoja ja idyllisiä metsälampia. Alueen asemakaavassa on seudun luonnonläheinen suhde pyritty säilyttämään niin suuressa määrin kuin mahdollista." (Asuntosäästäjä 2/63 (ei sivunumerointia) ja markkinoinnissa "Saaristokaupunginosan" koskemattomat metsät, vehmaat rannat ja idylliset metsälammet mainitaan useissa aluetta käsittelevissä kirjoituksissa. (Asuntosäästäjät 2/1963, Elanto 18/1967).

Alueen kaupunkirakenne syntyi siis 1960-luvulla pitkälti luonnonolosuhteiden ja maaston muotojen ohjaamana. Kerros- ja rivitaloryhmät sijoittuvat harjulle selänteen ja kalliokumpareiden rinteisiin, ja korkeimmat että alavimmat maastonkohdat jätettiin rakentamatta. Kallvikintie noudattelee selännettä ja Rastilan laakson ja Nordsjön laakson välistä vedenjakajaa pitkin. Porslahdentie seuraa laakson reunaa katkaisten vain laakson läntisimmän haaran erilleen. Kuroutuneet niityt muodostavat Vuosaaren keskuspuiston vehreän eteläosan. Entisen Marielundin tilan paikalla sijaitsee nykyinen kirkko. Avoimet viljelysmaisemat ovat myöhemmin lähes kadonneet: Rastilan kartanon

Suunnittelualueen rakentuminen

500 m

pellot ja niityt on vuosien varrella rakennettu täyteen pientaloja, ja Nordsjön laaksossa uudisrakentaminen nakertaa edelleen alueen reunoja. Metro- ja tierakentaminen on katkaissut alueen maisematiloja ja yhteyksiä. Toisaalta tiet ovat voineet muodostaa uusia maisemallisia kohtia, joista parhaimmillaan aukeaa näkymiä molempiin suuntiin.

2.3.5 Puistojen ja katuistutusten suunnittelun vaiheet

Keski-Vuosaaren ja Rastilan alueen puistoja on suunniteltu melko niukasti. Suurelta osin 1960-luvulla perustetut puistoalueet jätettiin samaan tilaan kuin ne olivat olleet ennen asuinalueen rakentamista. Puustoa ehkä karsittiin ja polkuja perustettiin. Piirustuksia ei juurikaan laadittu, vaan suunnittelu tapahtui paikan päällä. On mahdollista, että puutarha-arkkitehti Katri Luostarinen on osallistunut alueen kaavoitukseen ja laatinut viheraluesuunnitelman (haastattelu Veisterä 25.10.2005). Katri Luostarinen laati alueelle monia pihasuunnitelmia ainakin vuosina 1965 -1966 (Lähteet: nimikirjaote, ja Luostarisen toimistossa työskennelleiden suunnittelijoiden haastattelut sekä Asuntosäästäjien arkisto). Koko aluetta koskevaa viheraluesuunnitelmaa ei tämän selvitystyön yhteydessä ole löytynyt ja asia vaatisi lisäselvityksiä.

Asuntosäästäjät ry:n arkistosta löytynyt Kangaslammen signeeraamaton suunnitelma vuodelta 1966 on muiden arkistolähteiden perusteella todennäköisesti puutarha-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijerin laatima, mutta sen toteutumisesta ei ole varmuutta. Lammen kunnostustyöt aloitettiin 1960-luvulla ruoppaamisella.

*vasemmalla: Viistoilmakuva Keski-Vuosaaresta juuri alueen rakentumisen alussa, ennen vuotta 1965
oikealla: Kaavaillustraatio, jossa on nähtävissä Keski-Vuosaaren suunnittelutilanne ennen 1970 asemakaavaa*

Vanhin tarkastelualueita koskeva Helsingin kaupungin rakennusviraston (HKR) arkistosta löytynyt puistosuunnitelma on Harald Carstensin HKR:n puisto-osastolla laatima Vuosaaren leikkipuiston (nykyinen Lohikäärmepuisto) pölkkyleikkipaikan piirros vuodelta 1967. Saman puiston nykyään on suunnitellut Mirja Ruokokoski HKR:n viherosastolla vuonna 1999. Suunnitelmia ja täydennyksiä lienee tehty vuosien varrella, mutta piirroksia ei ole löytynyt. Ainakin kahluuallas näkyy nykyisen muotoisena 1970-luvun ilma-kuissa.

Mustalahdentien kaistojen istutussuunnitelma vuodelta 1969 on niin ikään Harald Carstensin suunnittelema. Suunnitelmassa on määritelty istutettavia koivuja sekä istutettavia ja säilytettäviä havupuita sen tarkemmin lajeja määrittelemättä. Olettaa voisi että paikalla kasvavat sembramännyt ovat tältä ajalta. Samaa ”tyyliä” edustaa Naurulokinpuisto, josta ei kuitenkaan ole löytynyt suunnitelmia.

Vanhalle kansakoululle johtavien Merikorttitiien portaiden suunnitelma on vuodelta 1976. Edelleen melko hyväkuntoisen puisen porrastien ja kaiteen on suunnitellut HKR:n puisto-osastolla Lars Liljefors.

Vuosina 1979- 1987 puisto-osastolla laadittiin suuri määrä katujen istutussuunnitelmia, suunnittelijana useimmiten Raija Holopainen. Istutuslajisto on runsasta: koristeomenia, ruusupensaita, pihlajia, angervoja, syreenejä, pähkinäpensaita, kuusamia, lumimarjaa. Tänä aikana suunniteltuja katuistutuksia edustavat mm. Haapasaarentie, Naurulokinpolku, Heteniitynpolku, Kivisaarenpolku, Vuosaarentie, Porslahdentien eteläosa, Keulatie, Peräsinpolku ja Peräsintie. Puistosuunnitelmia tältä ajalta ovat mm. Punakivenpuisto (suurin osa puistosta on muutettu myöhemmin luonnonmukaiseksi puistoksi HKR:n käsityöpajan toimesta) ja Haapasaaren puisto, jonka kaikki leikkivälineet ovat huonokuntoisina ja tarpeettomina purettu vuonna 2002.

Viimeisen kymmenen vuoden aikaista puistosuunnittelua edustavat Ilveskorvenpuisto (kohde 17) vuodelta 1997 (Maisema ja Ympäristö Oy), aiemmin mainittu asukaspuisto Lohikäärme (kohde 25) vuodelta 1999 (Mirja Ruokokoski/HKR), Rastilankallion puisto (kohde 2) vuodelta 2001 (T:mi Puisto- ja pihasuunnittelu Terttu Hilli) sekä Vuosaarentien ja Punakivenkujan välisessä puistometsässä sijaitseva leikkipaikka (kohde 28) vuodelta 2003 (Petri Arponen/HKR). Saman aikakauden aukiosuunnitelmia edustavat Vuotori (Finnmap Infra Oy), Mosaiikkitori (Finnmap Infra Oy) ja Korttelitalo Karavaanin aukio.

Kallvikintien puistokaistoille on laadittu parannussuunnitelma vuonna 2002 (Jaakko Pöyry Infra Oy/ Monica Elander) mutta sitä ei ole toteutettu, vain pelkät katuistutukset on toteutettu). Niinisaarentien meluste ja katusuunnitelmat ovat vuodelta 2002, SITO Oy, istutussuunnitelmat tehty jo 1982 Raija Holopainen, mutta niitä ilmeisesti ei toteutettu kuin vasta nyt ja osa Porslahdentien katuistutuksista vuonna 1997/99 (Viatek/Maija Elo).

Toteutumattomia uudempia puistosuunnitelmia ovat Mosaiikkipuisto (kohde 26a) vuodelta 1996 (Ympäristötoimisto Oy/Lars Barnö) ja Vuosaaren puistopolku (kohteet 21, 24a ja 25) vuodelta 2001 (Byman & Ruokonen/ Eeva Byman). Muutama uusi puisto alueen voimakkaasti muuttuvassa itäosassa odottaa suunnittelua (kohteet 35, 38, 39)

2.3.6 Maa-ainesten otto ja täyttömäet

Soranotto on jättänyt jälkiä Vuosaaren maisemaan, ja osaltaan ohjannut sen rakentumista. Merkittävimmät soranottoaikat ovat olleet nykyisen urheilukentän sorakuoppa, Saseka Oy:n sorakuoppa Vuosaarentien eteläpuolella ja pienempi nk. Sudenkuoppa Niinisaarentien eteläpuolella. Alueelta on louhittu myös liuskekiveä, mistä on merkkejä Rastilanmäen länsirannalla.

Vuosaaren alueella on toisaalta tehty viime vuosikymmeninä merkittäviä maantäyttöjä, joiden seurauksena maisema ja vesitalous ovat muuttuneet. Helsingin neljästä suurimmasta täyttömäestä kaksi sijaitsee Vuosaarissa: Porslahden täyttömäki (nykyinen golfkenttä) ja Vuosaaren täyttömäki, osittain entisen kaatopaikan päällä. Lisäksi Vuosaarissa on kivihiihen varmuusvarasto. Rakenteilla oleva Vuosaaren suursatama tarkastelualueesta itään aiheuttaa myös merkittäviä louhinta-, täyttö- ja ruoppaustöitä lähialueella.

Varsinkin Porslahden täyttömäki on voimakkaasti muuttanut Nordsjön kartanon ympäristön vanhaa laaksomaisemaa, vaikka se onkin muodoltaan laakea kohoten korkeimmillaan noin +23 metriin. Yhteys laaksosta merelle on katkennut visuaalisesti, ja pintavesien purkukohdan kavennuttua Vuosaarenpuron vedet tulvivat laakson pohjoisosissa, jossa sijaitsee myös lähteitä. Korkeampi Vuosaaren täyttömäki on muuttanut maisemaa saman laakson pohjoisosassa, jossa ennen oli Porvarinlahtea ja Vuosaarenlahtea yhdistävä kapea laakso. Nykyisin täyttömäki kohoaa +60 metrin korkeuteen ja toimii eräänlaisena maamerkinä.

Yllä: Näkymä Vanttikalliolta Vartiokylänlahdelle.

Alla: Viistokuva Kangaslammiesta 1960-luvun lopulta.

3 NYKYTILANTEEN ANALYYSI

3.1 Viheralueiden ominaispiirteet ja nykytila

3.1.1 Viheralueiden suhde kaupunkirakenteeseen

Tarkastellut viheralueet jakautuvat selkeästi metsäisiin selännepuistoihin ja entiselle viljelysmaalle perustettuihin avoimiin tai hieman puutarhamaisiin puistoihin. Viheralueista suurin osa perustuu paikalla säilytettyyn luontoon ja kasvillisuuteen, jonka on annettu kehittyä ilman suurempia hoitotoimenpiteitä. Lisäksi uusien asuin- ja liikerakennuskohteiden ympäristöissä on huomattava määrä ei-luonnontilaisia viheralueita, jotka odottavat toteuttamista. Näitä puistoja on ollut vaikea arvioida selvitystyössä.

Vuosaaren keskuspuiston pohjoisosan mäntyvaltainen alue muodostaa koko paikan ytimen, metsäisen kokonaisuuden, joka yhdessä tonttien puuston kanssa antaa Keski-Vuosaarelle metsäkaupunginosaan luonteen. Tähän kokonaisuuteen kuuluvat oleellisina osina yhteydet ja näkymät Kangaslammelle, urheilupuistoon, sekä eteläosien avoimempiin keskuspuiston osiin: Punakivenpuistoon ja Lohikäärmepuistoon. Muut maisemallisesti merkittävät metsät 1960-luvun alueella ovat yksittäisiä kalliokumpareita, ja niiden arvo määrittyy pitkälti niiden toimiessa taustametsänä rakentamiselle ja arkkitehtuurille.

Kaupunkisuunnitteluvirastossa kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi määritellyn 1960-luvun rivi- ja kerrostaloalueen julkiset puistoalueet ovat pääosin puustoisia. Avoimia alueita on vähän, mutta niiden osuus on kokonaisuutensa kannalta tärkeä. Avoimet tilat ovat ikään kuin peruspinta tai lattia, josta korttelikokonaisuudet ja metsäsaarekkeet nousevat. Alkuperäisiä avoimia peltoalueita oli keskuspuiston eteläosassa, Punakivenpuistossa, Porslahden puistossa ja Vuosaaren liikuntapuistossa. Nämä alueet ovat vähitellen kasvamassa umpeen. Pitkät näkymät avotiloihin ja avotilojen reunavyöhykkeet ovat tärkeä Keski-Vuo-

saaren maiseman arvo. Suurten avotilojen lisäksi puistoissa on kaksi hienoa, aukiomaista kohokohtaa: Kangaslampi ja urheilukenttä.

Kallvikintien ja Porslahdentien varren puistokaistat muodostavat arvokkaan kokonaisuuden yhdessä katulinjauksen ja rakennusten arkkitehtuurin kanssa. Toivottavaa on, että täydennysrakentaminen ei riko kokonaisuutta, eikä me-
luesteitä ei tulla tarvitsemaan alueen pääteillä.

3.1.2 Viheralueverkosto ja reitit

Keski-Vuosaaren ja Rastilan viheralueverkoston runko muodostuu Vuosaaren keskuspuistosta (kaupunginosapuisto), sekä kahdesta suuresta virkistys- ja luontoalueesta: Vuosaari-puisto itäreunalla ja Itä-Helsingin kulttuuripuisto länsireunalla. Pienten puistojen ketjut ja kevyen liikenteen väylät yhdistävät suuria viheralueita. Pientaloalueet, golfkenttä, leirintäalue ja tuleva hautausmaa täydentävät varsinaisia viheralueita.

Alueen seudulliset pääulkoilureitit toimivat hyvin pohjois-eteläsuunnassa. Varsinkin Vartiokylänlahden rantareitti on asukkaiden mieliulkoilualuetta. Kaapean rantareitin käyttöä rajoittaa jossain määrin hallitsematon yksityispihojen levittäytyminen puistoalueelle.

Paikallisissa ulkoiluyhteyksissä on parantamisen varaa. Varsinkin Vuosaaren keskuspuistosta Vartiokylänlahdelle suuntautuva itä-länsisuuntainen ulkoilureitti kulkee osittain katuja pitkin ja ylittää Kallvikintien ilman eritasoliittymää. Myös Niinisaarentieltä puuttuu kaksi kevyen liikenteen eritasoliittymää, jotka on määritellyt Pääulkoilureitistön toteuttamishjelmassa vuosille 2001-2004 (Liikuntaviraston julkaisuja 2000, B30).

Tärkeä latureitti kulkee Vartiokylänlahden rantaa pitkin pohjoisessa Mustavuoren laduille ja etelässä Meri-Rastilaan ja edelleen jääladuille. Uusi latuyhteys on suunniteltu Vuosaaren liikuntapuiston läpi Mustavuoresta Uutelaan. Lisäksi Vuosaaren keskuspuiston pohjoisosassa on pururataa pitkin kulkeva latu, joka yhdistyy pohjoisessa Mustavuoren alueen latuverkkoon.

Helsingin rantoja pitkin kulkeva opastettu maisemareitti kiertää Vartiokylänlahden rantaa pitkin. Reitti kääntyy Rastilan leirintäalueen eteläpuolella itään, johtaen Vuosaaren uimahallin ja Vuotalon välistä kohti Uutelaa. Pyörätieverkosto noudattaa pitkälti pääkatuverkostoa, joten itä-länsi suuntaiset yhteydet ovat heikommat myös pyöräteiden osalta Rastilassa ja Keski-Vuosaarella Vuosaarentien pohjoispuolella.

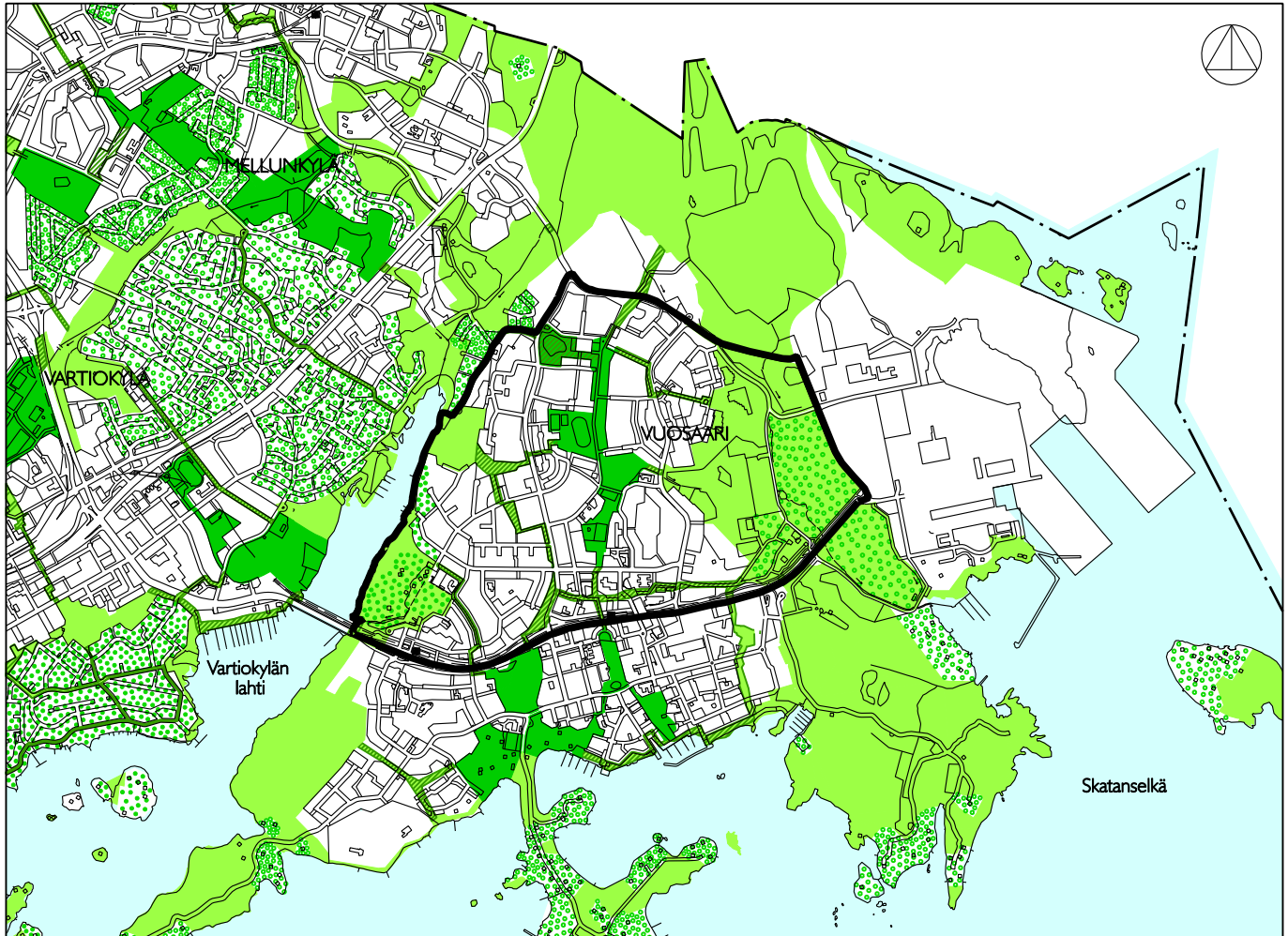
Maiseman tilarakenne

- Maisemallisesti sulkeutunut alue
- Puoliavoin alue
- Avoin alue
- Tärkeä näkymä
- Maisemallisesti merkittävä näkymä

— 500 m —

Helsingin yleiskaava 2002, viheraluerakenne

	Virkistys- ja luontoalue		Rakennettu alue, jolla on merkitystä viheraluerakenteen täydentäjänä
	Kaupunginosapuisto		Viheralueita yhdistävä väylä
	Erityistoimintojen alue, joka on viheraluerakenteen oleellinen osa		Rakennettu alue lähipuistoinen
			Suunnittelualueen rajaus

500 m

Riukuaita Punakivenpuistossa.

Asukaspalautteessa on toivottu ulkoilureittien ja polkuverkon parantamista. Toisaalta on toivottu valaistujen, talvikunnossapidettyjen ja asfaltoitujen reitit yhteyksien parantamista mm. Vuosaaren keskuspuiston eteläosissa. Myös on toivottu uusien, kapeampien, ei-talvikunnossapidettävien ja valaisemattomien polkujen tai pitkospuiden rakentamista puistometsiin. Jäljempänä mainittu parantaisi paitsi lähimetsien kulutuskestävyyttä, myös niiden esteettömyyttä.

Vuosaareen on perusteilla kaksi kotikaupunkipolkua, joista kerrotaan enemmän jäljempänä.

3.1.3 Rakenteet ja kalusteet

Keski-Vuosaaren ja Rastilan viheralueiden varustus on yleisesti ottaen melko vaatimatonta ja käytetyt materiaalit ovat luonnonläheisiä. Tätä voidaan pitää metsäkaupungille luonteenomaisena, hyvänä piirteenä. Kulkureittien pinnoitteet ovat yleensä soraa tai kivituhkaa, joissain paikoin asfalttia. Kiveyksiä ja laatoituksia on yleensä vain 1990-luvulla rakennetuissa tai peruskorjatuissa puistoissa. Leikkipuistoissa ja leikkipaikoilla on käytetty kumimateriaalista valmistettuja turva-alustaoja.

Merikorttitiellä (kohde 14) on 1970-luvulla rakennetut puureunuksilla varustetut maastoportaat. Rastilankallion (kohde 2) 2000-luvun alussa rakennetussa puistossa on muovisista kierrätyslankuista rakennettuja kävelyreittejä. Puu- tai teräsrakenteisia kevyen liikenteen siltoja oijen tai purojen yli on mm. Lohikäärmepuistossa (kohde 25), Punakivenpuistossa (kohde 24a) ja Porslahdenpuistossa (kohde 36a). Porslahdenpuiston viljelypalsta-alueelle

Päävirkistysreitit

- Seudullinen pääreitti
- Paikallinen pääreitti
- Oleva ylikulku/alikulku
- Puuttuva ylikulku/alikulku

500 m

Latuverkosto

- Nykyinen latu
- Nykyinen valaistu latu
- - - Suunniteltu latu

500 m

on pystytetty ilmoitustaulut. Ilveskorvenpuistossa (kohde 17) on teräsrakenteisia, kirikkaanpunaiseksi maalattuja metalliaitoja ja porttikaari, sekä puusilta ja kaksi laituria. Punakivenpuiston luonnonmukaisessa osassa on vaatimaton puinen huvimaja ja opastauluja, jotka kertovat havainnollisesti kohteen kasvilajistosta ja hoitoperiaatteista. Lisäksi puistossa on perinteisin menetelmin rakennettu riukuaita, joka kaipaa kunnostamista.

Virkistysreittien varsilla on monin paikoin yksinkertaisia, teräsrunkoisia Lappset-puupenkkejä eri aikakausilta. Alkuperäiset jykevät penkit ovat luultavasti 1970-luvulta, uudemmissa versioissa puuosat ovat keveämpiä. Penkit ovat monin paikoin pahasti töhrittyjä ja likaisia, mikä rajoittaa niiden käyttöä. Uudemmat penkit leikkipuistoissa, kuten esim. Viljo Revellin kukkulalla, kohde 28 ja Ilveskorvenpuistossa, kohde 28 ovat kokonaan teräsrakenteisia ja usein huomiota herättävän värikkäitä. Penkkien lisäksi reittien vakiokalustukseen kuuluvat yleensä vihreäksi maalatut roska-astiat mallia HKR. Reittejä käyttävät koiranulkoiluttajat toivovat alueelle runsaasti lisää roska-astioita. Vuotalon viereisellä Mosaiikkitorilla on teräsrakenteisia kesäkukka-astioita mallia HKR. Vuosaaren keskuspuistossa lähellä pohjoista ostoskeskusta on vanha, valurautainen vesiposti.

Teräksisiä verkkoaitauksia alueella on mm. Rastilanmäellä leirintäalueen ympärillä ja Porslahden puistossa. Varsinkin Rastilanmäellä aitaus haittaa alueen virkistyskäyttöä, ja se on paikoin kaatunut. Vuotorilla on käytetty tummanvihreää kolmilanka-aitaa leikattujen pensasaitojen yhteydessä.

Valaistus vaihtelee kohteiden toteutusajankohdan mukaan. Suuri osa virkistysreittejä on valaistu korkeiden puupylväiden päässä olevilla katuvalaisimilla, joiden välissä kulkee ilmajohto. Uudemmissa kohteissa on käytetty noin 4 metriä korkeita puistovalaisimia ja maakaapelointia. Monin paikoin viereiset puut ovat kasvaneet varjostamaan valonlähdettä. Ilveskorvenpuistossa on käytetty myös maahan asennettuja valonheittämiä valaisemaan puiden latvuksia. Vuotalon pohjoispuolisella aukiolla on ruosteenvärisiä, matalia pollarivalaisimia.

3.1.4 Taideteokset ja muistomerkit

Keski-Vuosaaren ja Rastilan alueella on lukuisia taideteoksia. Ilveskorvenpuistossa on lisäksi vuonna 1998 paljastettu, Asuntosäästäjät ry:n perustajan Matti Ilveskorven muistolaatta.

Yllä: Ilveskorvenpuiston punainen portti
Keskellä: Opastaulu Punakivenpuistosta
Alla: Vesiposti Mustalahdentien varrella
(kohde 16)

Valaistut reitit

500 m

Ilveskorvenpuistossa (kohde 17) Kangaslammen pohjoispuolella sijaitsevan "Putkisto, venttiili ja propellikivet" -nimisen teoksen on suunnitellut Olli Salo vuonna 1998. Vuotien moottorikadun varren korkeat valosoihdut ovat Mikko Heikkisen ja Markku Komosen suunnittelemia. Valosoihtujen väleissä sijaitsevat peilit ja lasilevyt liittyvät Lauri Anttilan Karavaani-talon aukiolle (kohde 3 vieressä) vuonna 2003 pystytettyyn aurinkokelloveistokseen "Eratostheneen kaivo". Mosaiikkitorin kivieriöt on suunnitellut Ulla-Kirsti Junttila.

3.1.5 Turvallisuus ja esteettömyys

Keski-Vuosaaren alueelle on laadittu esteettömyyssuunnitelma (Jari Mäkyneen/SITO Oy, 2005). Vuosaaren keskustan alueesta on vuonna 2002 laadittu esteettömyyselvytys, joka on tarkistettu tämän työn yhteydessä. Rakennusvirasto on samanaikaisesti käynnistänyt esteiden kartoittamisen paikkatietokantaan.

Keski-Vuosaaren esteettömyyssuunnitelman tavoitteena on ohjata ja koordinoita rakennusviraston esteettömyyteen tähtäviä käytännön toimenpiteitä alueella. Alueellisen esteettömyyssuunnitelman laatiminen perustuu kaupunginhallituksen hyväksymään kaupungin esteettömyysstrategiaan ja esteettömyyssuunnitelmaan, jolla ohjataan esteettömyyden toteutusta koko kaupungin tasolla. Alueellinen esteettömyyssuunnitelma on tarkoitus liittää osaksi Vuosaaren aluesuunnitelmaa, jossa määritellään tarvittavat toimenpiteet ja niiden toteutusaikataulu.

Alueellisen esteettömyyssuunnitelman tarkoituksena on toteutustyön priorisointi ja kohdentaminen niin, että se edistää mahdollisimman tehokkaasti esteettömyyttä ja auttaa hallintokuntia niiden omassa esteettömyystyössään. Niin sanottu Suraku-ohjeisto antaa lähtökohdat kaupungin esteettömyyden toteutustyölle.

Esteettömyyssuunnitelmassa on esitetty tarvepohjaisen priorisoinnin mukaan alueet ja reitit, joilla noudatetaan esteettömyyden erikoistason vaatimuksia sekä hyvää perustasoa edellyttävät reitit, joilla on tärkeä turvata esteetön kulku kaikille käyttäjäryhmille. Kaikkia alueen katuja ja puistoja ei voi saada täysin esteettömiksi, mutta perustason esteettömyysvaatimukset koskevat yleisesti kaikkia alueita.

Yllä: Osa "Putkisto, venttiili ja propellikivet" -veistoksesta Ilveskorvenpuistossa.
Keskellä: "Eratostheneen kaivo".
Alla: Mosaiikkitorin kivieriöt.

Esteettömyysuunnitelman laatimisen yhteydessä on oltu yhteydessä Helsingin vanhus- ja vammaisneuvostoihin, joiden edustajat muun muassa osallistuivat alueella suoritettuun kävelykierrrokseen 31.8.2005.

Esteettömyys selvityksissä todetaan, että Keski- Vuosaaren alueella on paljon päällysteiltään huonokuntoisia väyläjaksoja sekä paikoitellen liian jyrkkiä väyliä. Väylien varsilla on myös liian vähän levähdyspaikkoja. Bussipysäkkejä eikä leikkipaikkoja ei ole Keski- Vuosaassa kaikilta osin ole suunniteltu esteettömyyden periaatteiden mukaisesti. Kallvikintien kevyen liikenteen väylät uusine pysäkkialueineen ovat esteettömyys selvityksen perusteella hyviä. Vuosaaren puistopolku on esteettömyyden kannalta tyydyttävä ja Ilveskorvenpuistossa vain pieniä parannustarpeita.

Pohjoisen ostoskeskuksen alueella ja sen lähiympäristössä on paljon ongelmia. myös viihtyisyyden ja ympäristörakentamisen laadun parantaminen olisi siellä tärkeää. Eri puolilla Keski- Vuosaarta on useita liian korkeita suojatien reunakiviä. Väylien päällysteiden yleinen tasaisuus oli tyydyttävää.

Rastilassa on laadittu liikenneturvallisuusselvitys (liikennesuunnittelija Hannu Pyykkö, KSV).

3.1.6 Häiriötekijät

Keski-Vuosaaren ja Rastilan tyypillinen häiriötekijä on vilkasliikenteisiltä kaduilta kantautuva liikenteen melu. Vuotien ja metron aiheuttama melu rajoittaa jossain määrin alueen eteläreunan puisto- ja piha-alueiden käyttöä. Niinisaarentielle rakennettu, matalahko meluaita ei juurikaan poista meluhaittaa, joka kohdistuu tien varrella olevien asuinrakennusten pihoihin. Helsingin kaupungin katuosaston v. 2000 teettämän melulaskennan mukaan Kallvikintien, Niinisaarentien ja Vuotien melualueet ovat melko kapeat, eikä niille ole arvioitu tulevan muutoksia vuoteen 2020 mennessä. Kallvikintielle mahdollisesti rakennettavien meluesteiden hyötyvaikutus kohdistuisi melko pienelle asukasmäärälle. Lisäksi meluesteiden rakentaminen Kallvikintielle muuttaisi alueen maiseman luonnetta varsinkin kadun pohjoispuoliskolla huomattavasti.

Vuosaaren sataman rakennustyöt aiheuttavat ajoittaisia melu- ja liikennehäiriöitä, mutta tilanne tulee parantumaan kun uudet yhteydet satamasta suoraan Kehä III:lle valmistuvat.

Ristiriitaisten käyttötarkoitusten aiheuttamia häiriöitä ilmenee jossain määrin Rastilan leirintäalueen, golfkentän, sekä Vuosaaren liikuntapuiston ympäristöissä. Suljetut, yksityisluonteiset alueen osat, eri hallintokuntien muodostamat rajat ja alueiden liiketaloudelliset kehittämisperiaatteet uhkaavat viereisten viheralueiden maisemallisia arvoja ja käytettävyyttä. Rastilassa mökkikylää on laajennettu aivan arvokkaan luontokohteen viereen, ja alue on aidattu varsin laajasti. Golfkentän maantäyttötöytöt ovat aiheuttaneet osaltaan pintavesien tulvimista viereisillä viheralueilla. Myös tämä alue on aidattu. Liikuntapuistoon nousee urheiluhalleja ja pelikenttiä, jotka osittain katkaisevat Nordsjön laakson avoimia näkymiä.

Peltojen vesakoituminen, kohde 38

Alueen yli kulkee yksi voimajohto, mutta se sijaitsee alueella jota ei juuri käytetä virkistykseen (kohde 35).

Muita häiriötekijöitä viheralueilla ovat mm. töhriminen ja ilkivalta, puutarhajätteen kasaus puistoon pientaloalueilla, yksityispihojen vaivihkainen laajentuminen puistoalueille (kohde 12a ranta), sekä metsäpohjan kova kulutus varsinkin koulujen ja uudehkojen asuintalojen läheisyydessä. Uudenlaiset harrastukset kuten maastopyöräily, motocross ja väripanospelit aiheuttavat ristiriitoja viheralueiden käytössä ja hoidossa. Entisten peltomaiden vesakoituminen läpipääsemättömiksi ja –näkyvämmiksi tiheiköiksi on myös eräänlainen häiriötekijä. Tästä on merkkejä mm. Marielundinpuiston pohjoisosassa sekä Porslahden ja Punakiven puistoissa ja Vuosaaren liikuntapuistossa.

Ylin: LP Lohikäärme.

Keskellä: Vuosaaren urheilupuisto.

Alla: Vuosaaren koira-aitaus.

3.2 Viheralueiden palvelut

3.2.1 Leikkipaikat ja asukaspuistot

Alueella on yksi leikkipuisto. Eteläosassa sijaitseva Lohikäärmepuisto (kohde 25) on asukaspuisto, joka on kehittynyt vuosien aikana, mutta osa alkuperäisistä rakenteista, kuten esimerkiksi kahluuallas, on säilynyt. Kangaslammen vieressä Ilveskorvenpuistossa (kohde 17) sijaitseva leikkipaikka on peruskorjattu 1990-luvulla.

Suunnittelualueen muut leikkipaikat ovat Rastilankallion leikkipaikka (kohde 2), Viljo Revellin kukkulan (viheraluekisterissä nykyään Vuosaarentie-Punakivenkuja, puistometsäksi nimetty puisto ja asukkaiden keskuudessa käytetty nimi Mallasmäki) leikkipaikka (kohde 28), Porslahdenpuiston (kohde 36a) leikkipaikka ja Marielundinpuiston (kohde 34) leikkipaikka.

3.2.2 Liikunta- ja ulkoiluapaikat

Vuosaaren ulkoilupuisto (kohde 23) on keskeinen ja hyvin ylläpidetty kohtaamispaikka, mutta sen ympäristö on epämääräinen ja kulunut. Muita liikunta- ja ulkoiluapaikkoja ovat Keulapuiston pieni pelikenttä, Rastilan uimaranta, venealkamat, pallokenttä ja skeittiramppi Lohikäärmepuistossa (kohde 25). Lisäksi Vuosaaressa on uimahalli. Rakenteilla oleva Vuosaaren uusi ulkoilupuisto tulee sisältämään lukuisia pelikenttiä ja -halleja.

3.2.3 Koira-aitaukset

Vuosaaren keskuspuiston alueella on suosittu suuri koira-aitaus, joka on hyvien liikenneyhteyksien äärellä. Lähimmät muut koirapuistot sijaitsevat kauempana, Vuosaaren eteläosissa. Aitaus kuitenkin sijaitsee Vuosaaren keskuspuistossa niin keskeisellä paikalla, että se jossain määrin haittaa puiston muuta ulkoilukäyttöä, näkymiä sekä yhteyksiä. Koira-aitauksen parempaa sijoitusta Vuosaaren keskuspuiston alueella tulisi tutkia.

3.2.4 Muut harrastus- ja toimintamahdollisuudet

Vuosaari-seura ylläpitää ja vuokraa asukkaille viljelypalstoja Porslahdenpuistossa.

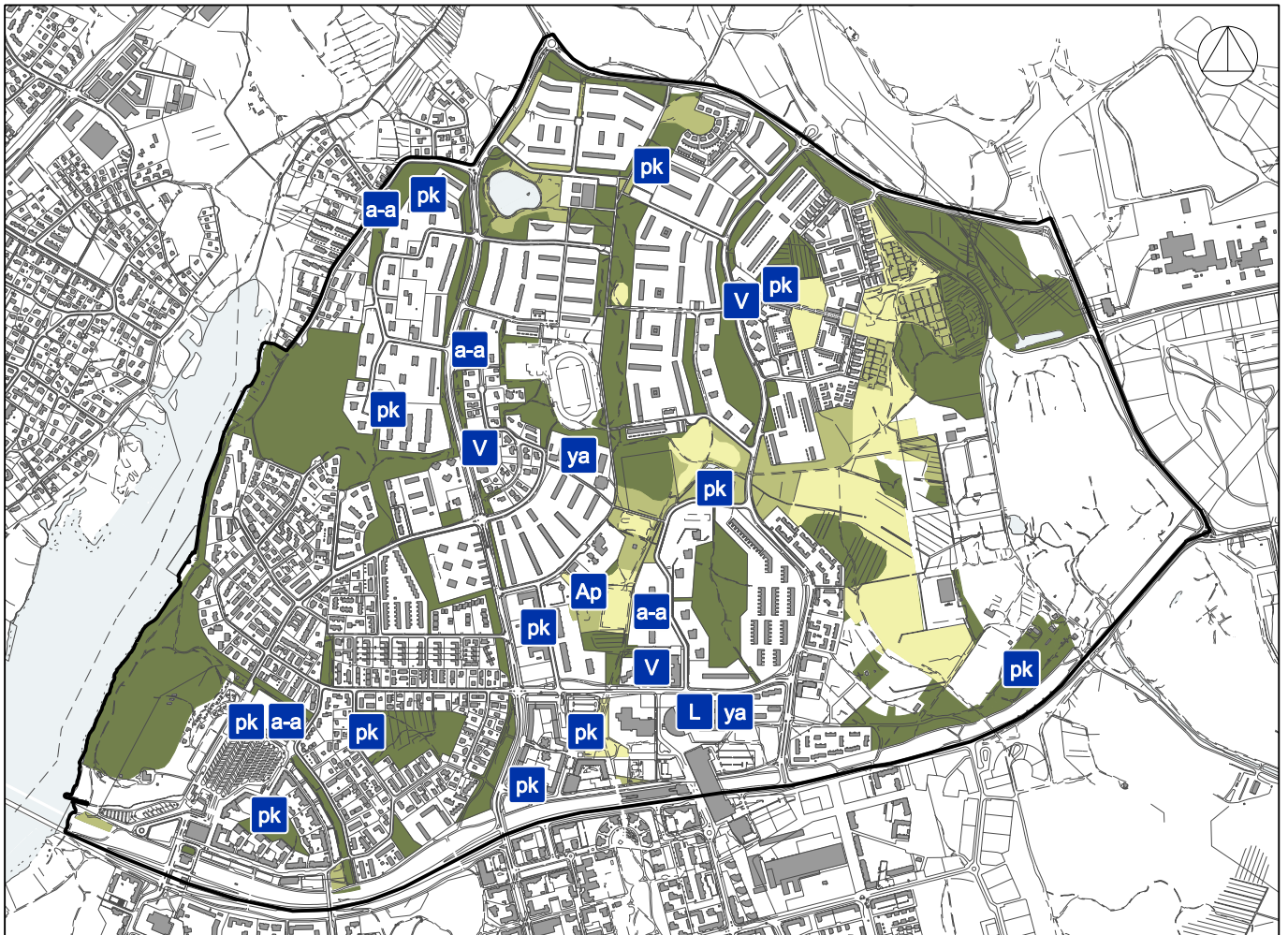
Porslahdentien viljelypalsta-alue.

Keski-Vuosaaren viheralueiden erikoisuuksia ovat Punakivenpuistoon v. 1985 perustettu, luonnonmukainen perinnemaisemakokonaisuus hakoinen ja niittyinen, sekä 1990-luvun lopulla yliopiston koealueeksi perustettu ruusupuisto.

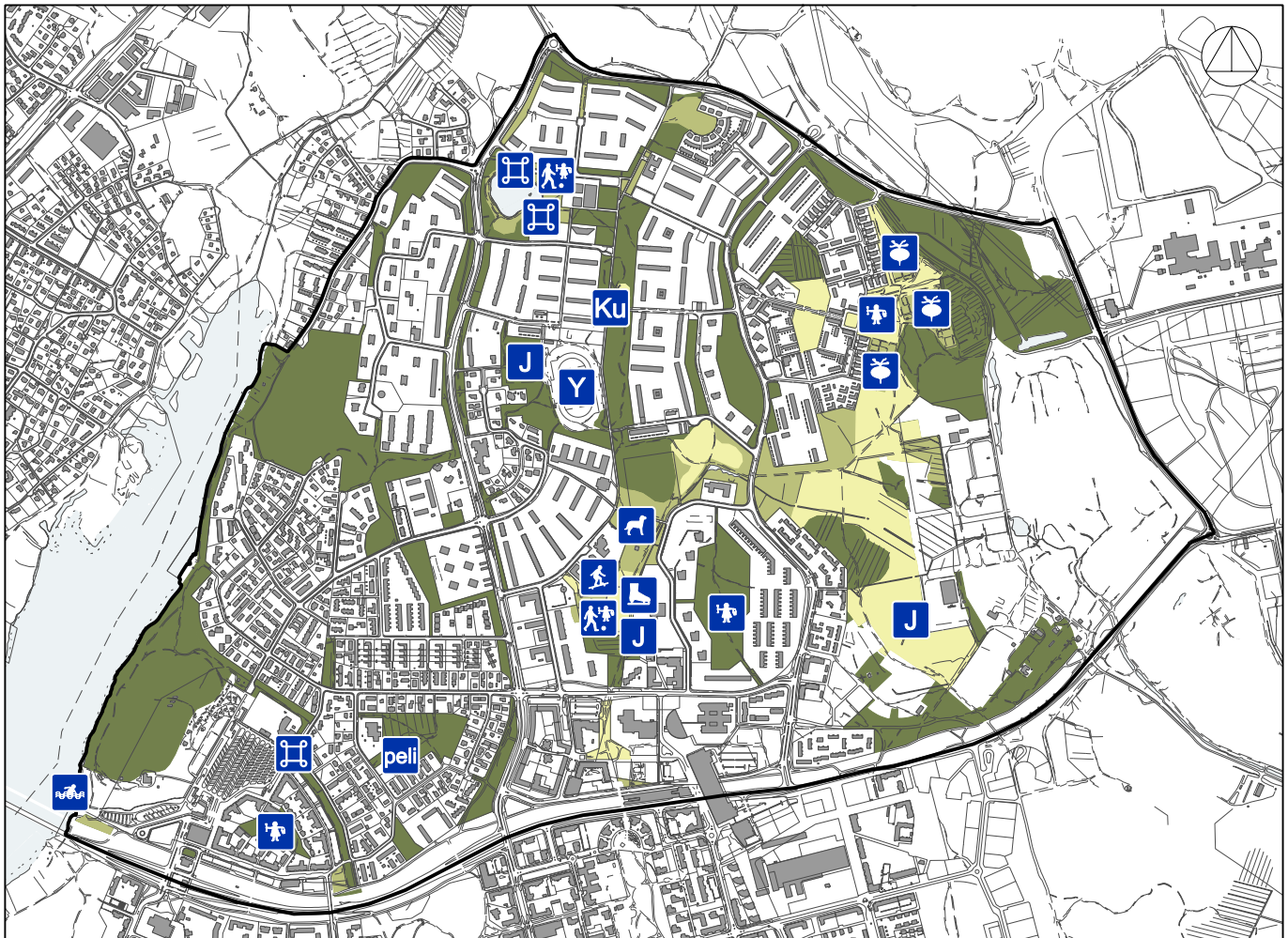
Punakivenpuiston puro rakennettiin talvella 1991-92.

Viheralueita tarvitsevat sosiaalipalvelut

- pk** Päiväkoti
- Ap** Leikkipuisto / Asukaspuisto
- a-a** Ala-aste
- ya** Yläaste
- L** Lukio
- V** Vanhusten palvelutalo

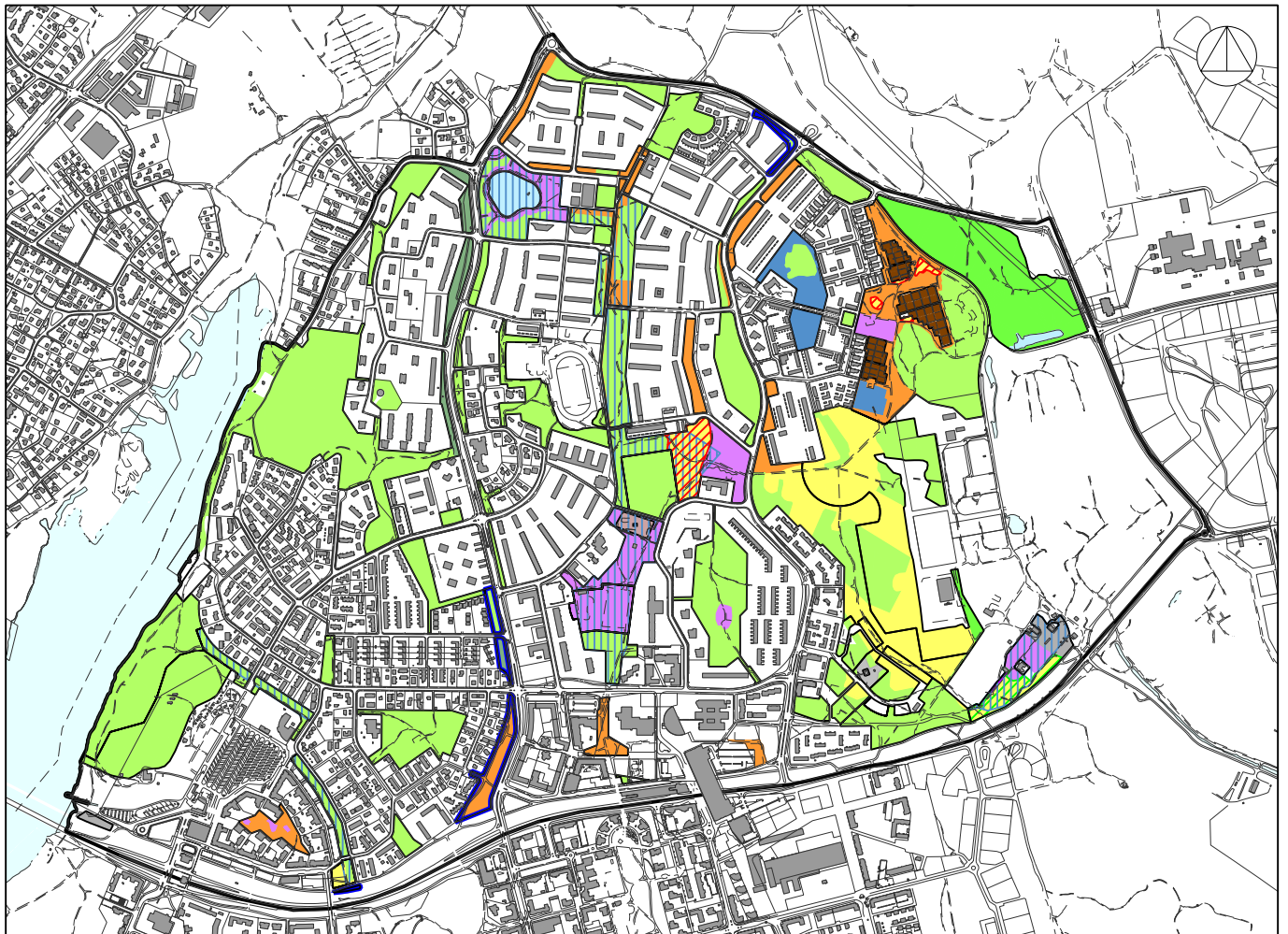
Viheralueiden palvelut

Leikkipuisto	Viljelypalsta-alue
Leikkipaikka	Ku Kuntoilurata
Koira-aitaus	J Jalkapallokenttä
Skeittipaikka	peli Pelikenttä
Luistelukenttä	Y Yleisurheilukenttä
Taideteos tai muistomerkki	Uimaranta (LIV)

500 m

Hoitoluokat keväällä 2006

	A2 Käyttöviheralueet		C1 Lähimetsät
	A3 Käyttö- ja suojaviheralueet		C2 Ulkoilu- ja virkistymetsät
	B1 Maisemapellot		C3 Suojametsät
	B2 Maisemaniityt		PA Siistityt, rahoitusta ja rakentamista odottavat
	B2 Maisemaniityt, niitto 1-2 kertaa, jätettä ei kerätä pois		Vesialue kaavassa puistoa
	B2 Maisemaniityt, käsityövaltaisesti hoidettavat niityt/arvokkaat luontokohteet		EV Asemakaavassa suojaviheralue
	B2 Maisemaniityt, vesomalla hoidettavat niittyalueet		Aikakauden puistot

500 m

Vuotie

3.3 Katuympäristöt ja aukiot

3.3.1 Pääkadut

Keski-Vuosaaren ja Rastilan pääkatuja ovat Vuotie, Kallvikintie, Porslahdentie ja Niinisaarentie, joiden linjaukset on pääosin määritelty jo 1960-luvun alkuperäisessä rakennuskaavassa. Vuotie on kaupunginosan sisäänajoreitti, vilkasliikenteinen ja leveä moottorikatu. Samassa linjauksessa kulkee myös metrorata. Vuotie on huolellisesti suunniteltu ja ylläpidetty arkkitehtoninen kokonaisuus, joka antaa identiteetin nykyaikaiselle, voimakkaasti kehittyvälle Vuosaarelle.

Kallvikintie

Porslahdentie

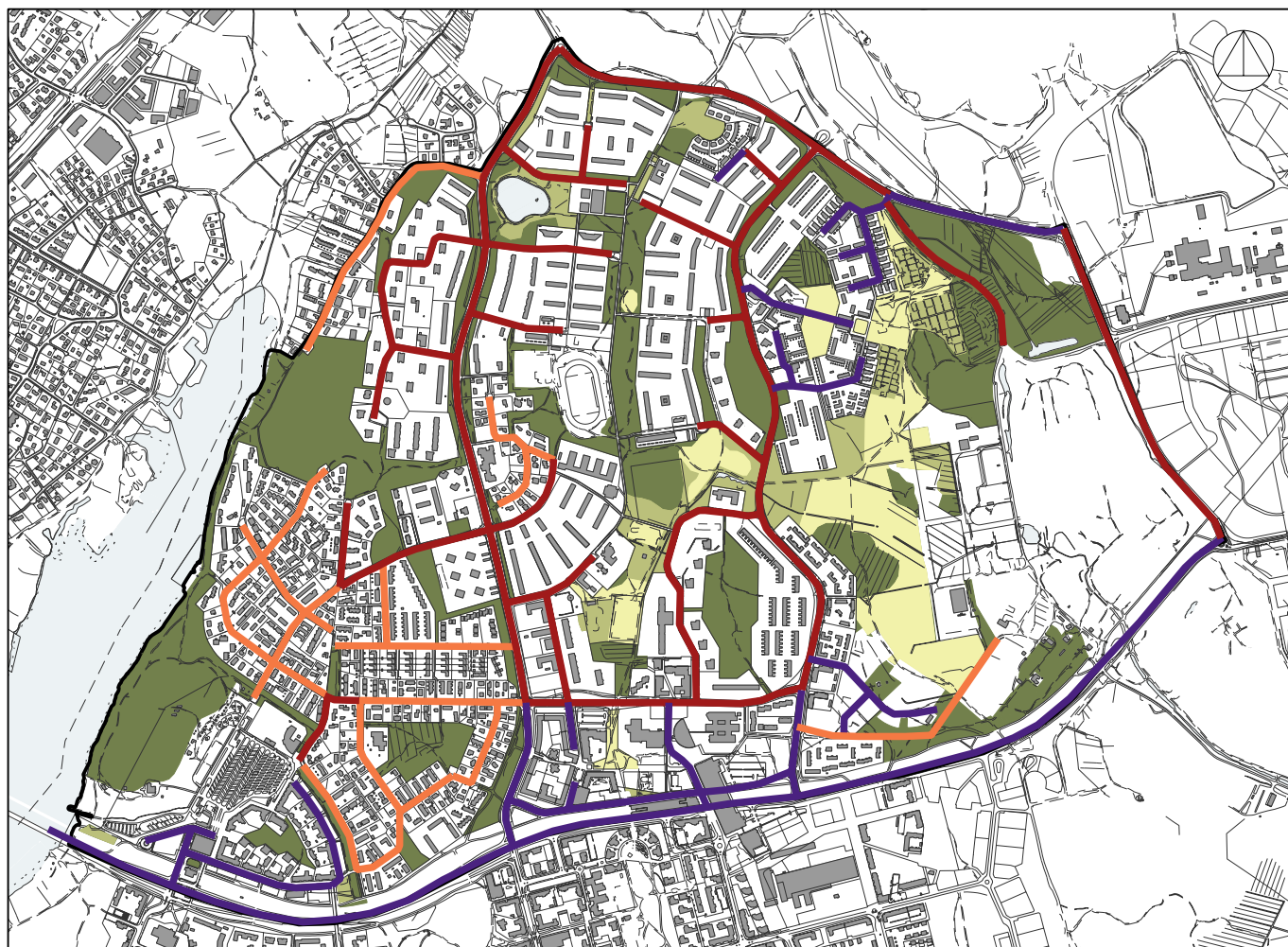
3.3.2 Kokoojakadut

Kallvikintie ja Porslahdentie ovat tärkeitä kokoojakatuja, jotka ovat pääosin säilyttäneet alkuperäiset linjauksensa. Ne ovat tärkeä osa 1960-luvulla rakennetun Vuosaaren maisemaa, jossa katua reunustavien metsäisten puistokaistojen takaa näkyvät pitkät, vaaleat kerrostalojulkisivut. Kallvikintie on osittain valo-ohjattu, ja sen ali on rakennettu kaksi kevyen liikenteen alikulkua. Porslahdentiellä uudempi asuinrakentaminen on sijoitettu aivan kadun varteen, vastoin alkuperäistä ajatusta puistokaistoista. Porslahdentieltä Nordsjön kartanon pelloille auenneet näkymät ovat suurelta osin umpeutuneet rakentamisen ja vesakoitumisen takia. Molemmilla kaduilla on asfalttipäällyste, graniittiset katureunakivet, ja kivettyjä osuuksia tai reunoja. Kevyen liikenteen väylät on osittain eriytetty.

3.3.3 Tonttikadut

Rastilan pientaloalueen kehittyminen alkoi 1940-luvulla, kun sieltä osoitettiin rintamamiespalstoja. Alueen kadut ovat pääosin peräisin 1950-luvulta. Myös Koukkusaarentien pientalokorttelit ovat peräisin tältä ajalta. Kadut ovat kapeita, jalkakäytäviä ei ole joko ollenkaan tai vain kadun toisella reunalla. Pientalotonttien pysäköintipaikat tai autotallit avautuvat useimmiten suoraan kadulle. Alueen tiivistyttyä huomattavasti viime vuosikymmeninä katukuva on kirjavoitunut ja liikennemäärät kasvaneet. Ajoyhteydet tonteilta kadulle ovat lisääntyneet. Toisaalta tonttien täysimittaiseksi kasvanut puusto on lisännyt alueen vehreyttä.

Nykyisen katuverkoston syntyhistoria

— Vanhimmat kadut
(1950-luku ja aiemmat)

— 1960-luvulla rakennetut kadut

— Uudemmat kadut (1990-2005)

— 500 m —

Katuvihreän suunnittelu

— 1970-luvulla suunniteltu katuvihreä

— 1980-luku

— 1990-luku

— 2000-luku

— 500 m —

Keski-Vuosaaren kerrostaloalueen tonttikadut ovat usein lyhyitä umpikujia, jotka päättyvät suureen kääntöpaikkaan, kuten Kivisaarentie ja Heteniityntie. Kadulta ajetaan tontin puolella sijaitsevalle pysäköintialueelle usein kevyen liikenteen raitin kautta. Ympäristö on näissä paikoissa melko epämääräistä ja suunnittelematonta. Mahdolliset istutukset (esimerkiksi Heteniitynpolulla) ovat yleensä kärsineet kuivuudesta, ilkivallasta tai liikenteen kolhuista.

Uusimpien asuinkortteleiden katuymäristöt ovat usein vaikeasti hahmotuvia runsaan pihakatujen ja -raittien määrän takia. Rastilan uuden kerrostalosuorokorttelin pysäköinti on järjestetty korttelin ulkopuolelle. Marielundin uudella pientaloalueella on leveä, kevyen liikenteen raitiksi tarkoitettu, aksiaalinen puistotie.

3.3.4 Katuistutukset

Keski-Vuosaaren ja Rastilan kaduille istutettiin monin paikoin 1970-luvun lopussa ja 1980-luvun alkupuolella monipuolisia katuistutuksia. Esimerkiksi Vuosaarentielle istutettiin lehtikuusia, mäntyjä, pihlajia ja pienvaahteroita. Kadun varren tonteilla tapahtuneiden muutosten takia suurin osa istutuksista on kadonnut, mutta alikulkutunnelin luona on vielä nähtävillä muutama melko ylikasvanut saareke tältä kaudelta. Haapasaarentien, Naurulokinpolun ja Heteniitynpolun varsille istutettiin samaan aikaan mm. lumimarjaa, pähkinäpensaita, kuusamia, purppuratuomia ja ruusupensaita. Tonttipuuston kasvaneminen on osittain tehnyt nämä istutukset myöhemmin tarpeettomiksi. Osa lajistosta on poistunut itsestään lisääntyneen varjostuksen takia. Esimerkiksi Peräsinpolulle 1980-luvun alussa istutetut virginiantuomet ovat varjostuksen takia yhtä yksilöä lukuunottamatta poistuneet. Kallvikintielle on 2000-luvun alussa istutettu katupuita, pensaita ja maanpeitekasveja. Porslahdentiellä on useita eri aikoina toteutettuja osuuksia: eteläpäässä on katupuina 1980-luvulla istutettuja tammia, pohjoisosassa Marielundinaukion kohdalla on 2000-luvulla istutettuja lehmuksia ja hidaste, paikoin on säilynyt alkuperäinen tilanne eli ei katupuita. Katuistutukset ovat monin paikoin kuitenkin jääneet myös rakentamisen alle. Esimerkkeinä mainittakoon Vuosaarentien länsipää ja Porslahdentien varteen rakennetut uudet asuntoalueet.

3.3.5 Aukiot

Keski-Vuosaaren ja Rastilan alueella on muutamia 1990-luvun asema-kaavoituksen synnyttämiä katuaukioita, kuten Marielundinaukio, Vuotori, Mosaiikkitori ja Korttelitalo Karavaanin aukio. Kivetyt aukiot ovat melkoisia poikkeuksia 1960-luvun luonnonläheisessä metsäkaupunkiympäristössä.

Vuotori

Aukioiden pinnoitteina on käytetty erivärisiä kuivapuristettuja betonikiviä tai graniittikiviä, jotka eivät materiaalina kovin hyvin sovellu vanhan Vuosaaren vähäeleiseen arkkitehtuuriin.

3.4 Alueen kaavoitustilanne

3.4.1 Yleiskaavoitus

Keski-Vuosaaren ja Rastilan alue on Helsingin yleiskaava 2002:ssä merkitty keskiosiltaan kerrostalovaltaiseksi alueeksi, Rastilan alueella on pientalovaltaista rakentamista, samoin Porslahdentien itäpuolella. Keskuspuisto on merkitty kaupunkipuistoksi, muut vapaa-alueet viheralueiksi. Rastilan ja Nordsjön kartanoalueet ja Keski-Vuosaaren 1960-luvun alue on merkitty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviksi alueiksi. 1960-luvun aluetta tulee yleiskaavamääräysten mukaan kehittää siten, että sen ominaispiirteet ja arvot säilyvät.

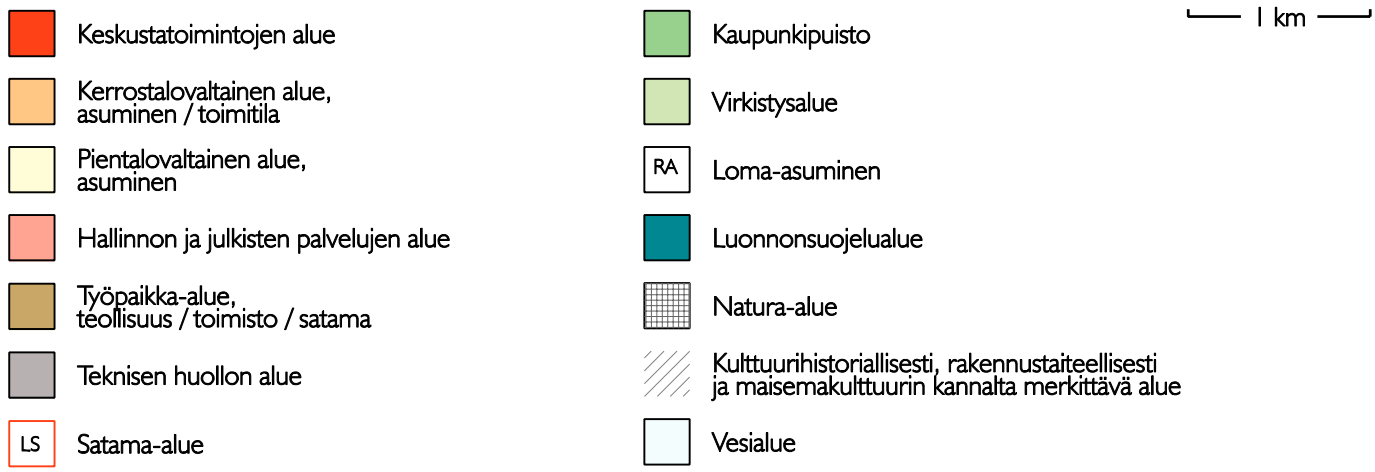
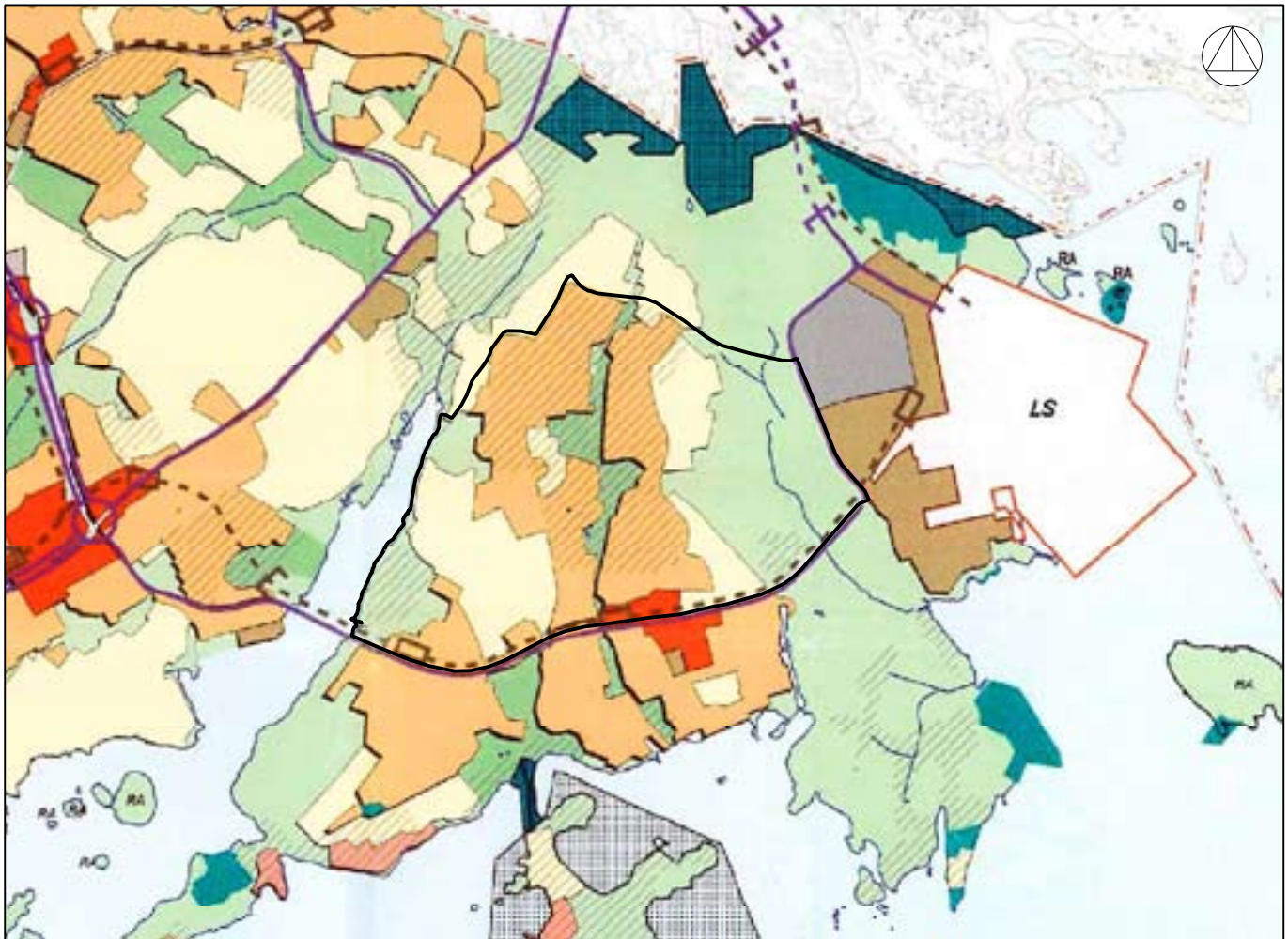
Kaavan viheraluerakenteessa keskuspuisto on merkitty kaupunginosapuistoksi, itäiset ja läntiset alueet virkistys- ja luontoalueiksi ja kartanoalueet erityistoimistojen alueiksi. Alueita yhdistävät vihervälät.

Yleiskaavan osoittaman kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuuri kannalta merkittävän Keski-Vuosaaren maisema- ja kaupunkikuvallinen selvitys laadittiin vuonna 2006. Työ tehtiin kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston yhteistyönä. Selvityksen laati konsulttitoimisto Virearc. Työn tavoitteena oli löytää ne maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteet ja arvot sekä esittää periaatteita niiden säilyttämiseksi.

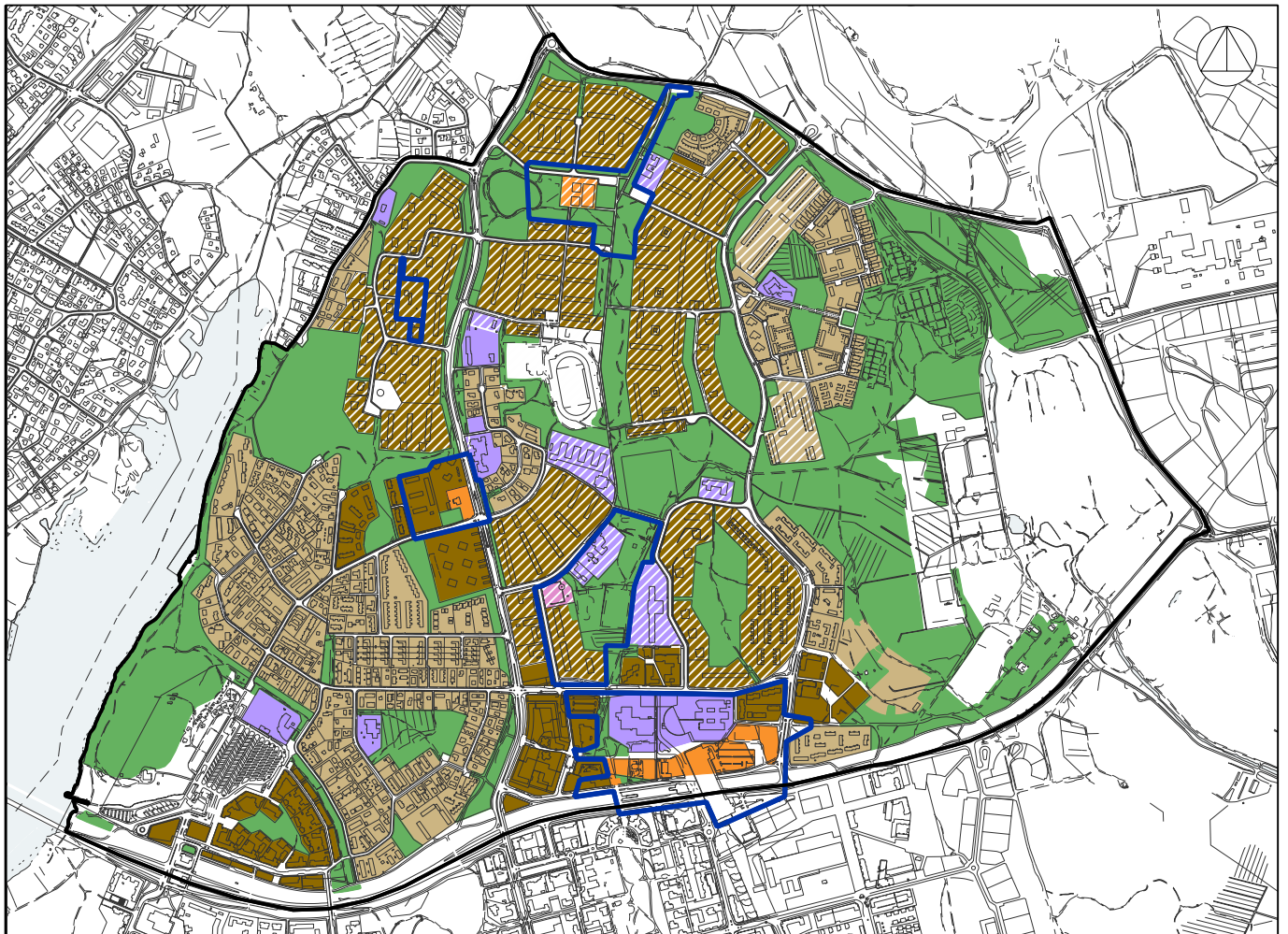
3.4.2 Asemakaavoitus

Rastilan ja Keski-Vuosaaren alueen vuonna 1970 laadittua alkuperäistä asemakaavaa on tarkistettu ja täydennetty melko tasaiseen tahtiin viime vuosikymmeninä. Muutokset ovat kuitenkin olleet melko pienialaisia. Suuria uusia asuinrakennuskokonaisuuksia on kaavoitettu entisille peltoalueille vasta viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tämä voimakas muutos on vaikuttanut koko alueen maisemaan ja viheralueisiin. Lähivuosien tulevat muutosalueet ovat ehkä pinta-aloiltaan pieniä, mutta kohdistuvat nyt alueen alkuperäisiin maamerkkeihin, kuten vesitorniin, ostoskeskukseen ja kirkkoon. Muutosalueita ovat mm. pohjoinen ostoskeskus (kohde 18), entisen vesitornin tontti (kohde 12b), ja entisen kirkon tontti (kohde 11). Jo asemakaavoitettuja alueita, jotka tulevat pian rakenteille tai ovat jo rakenteilla, ovat mm.

Helsingin yleiskaava 2002

Asemakaavoitus

 Kerrostalovaltainen asutus

 Pientalovaltainen asutus

 Yleinen ja julkinen rakentaminen

 Viheralueet

 Liike- ja toimistorakentaminen

 Yhdyskuntatekninen rakentaminen

 Käynnissä oleva asemakaavamuutos

 1960-luvun arvokas rakennusalue

— 500 m —

Omenamäen asuinalue, Vuosaaren liikuntapuisto (kohde 38), Vuosaaren hautausmaa, Sudenkuoppa (kohde 19) ja kauppakeskus Columbuksen ympäristö. Mosaiikkipuiston (kohde 26a) ja -raitin lähiympäristön rakentamista koskevat päätökset ovat asemakaavan muutoksista johtuen kesken.

3.5 Käyttäjät ja käyttäjien tarpeet

3.5.1 Viheralueiden käyttäjät

Keski-Vuosaaren ja Rastilan asukasmäärä vuonna 2005 on 16 860 henkilöä. Suurin osa alueen asukkaista on työikäisiä, 18-64 vuotiaita. Lapsia ja nuoria on huomattavasti enemmän kuin vanhuksia. Ikäjakauma vaihtelee osa-alueiden kesken niin, että Rastilan pientalovaltaisella alueella sekä alueen uusilla asuinalueilla (mm. Rastilan kerrostalot, Vuosaarentien suurkortteli, Porslahden pientalot) on suhteellisesti eniten pieniä lapsia. Iäkkäämpien osuus on lasten ja nuorten osuutta suurempi ainoastaan Merikorttitien alueen sekä Vuosaaren keskuspuiston eteläosan tuntuman vanhoissa kerrostaloissa. Alueen vanhat hyvät leikkipuistot sijaitsevat siis näin tarkasteltuna väärissä paikoissa.

3.5.2 Kotikaupunkipolku

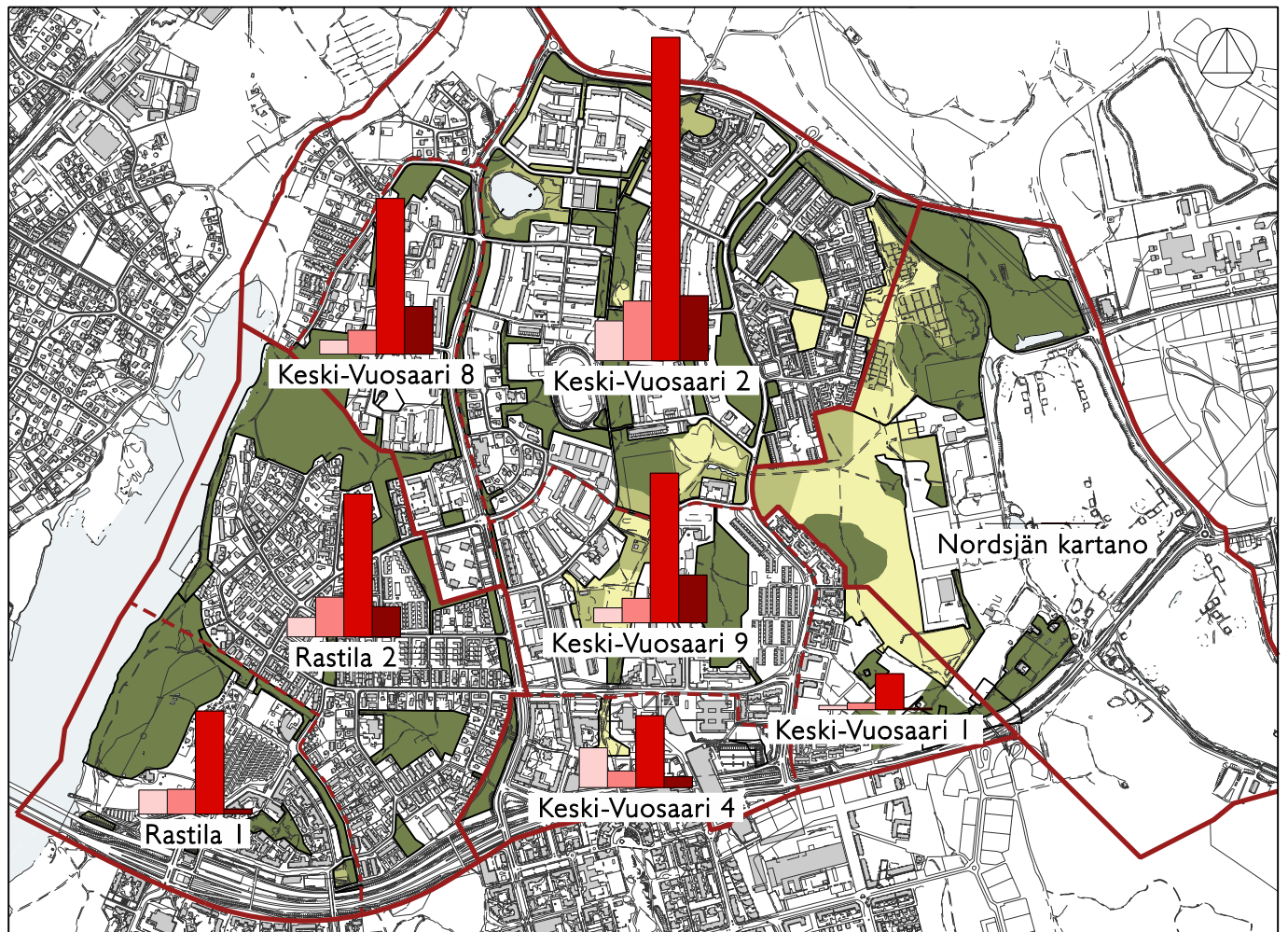
Vuosaassa on käynnissä kotikaupunkipolkujen laatiminen Vuosaari-Seuran, Helsingin kaupuninosayhdistysten liiton ja Suomen Kotiseutuliiton toimesta. Poluissa yhdistetään alueen mielenkiintoiset kohteet kävelyreiteiksi. Näin pyritään tutustuttamaan ja sitouttamaan asukkaat omaan elinympäristöönsä. Hankkeen on tarkoitus luoda Vuosaaren alueelle 4 polkua, jotka kattavat noin 80 erilaista kohdetta. Yksi poluista sijaitsee Keski-Vuosaaren alueella. Polut merkitään karttaan ja niistä laaditaan esitteet.

3.5.3 Asukaskyselyn tulokset

Keski-Vuosaaren ja Rastilan asukaskyselyn laati rakennusviraston katu- ja puisto-osasto. Kysely tehtiin jakamalla viisisivuinen kyselylomake 1000 kotitalouteen syksyllä 2005. Kyselyssä tiedusteltiin asukkaiden näkemyksiä ja mielipiteitä alueen kaduista, aukioista ja viheralueista. Kysymyksiä esitettiin laajasti mm. puistojen arvoista ja toisaalta yksityiskohtaisesti esimerkiksi reitien kunnossapidon ongelmista.

Kysely tuotti 132 vastausta. Osaan kysymyksistä oli asukkaiden mielestä vaikea vastata. Asukkaat osasivat yleensä vastata vain niiden viheralueiden osalta jotka ovat heidän kotiaan lähellä. Puistojen osa-alueet koettiin paikoin

Ikäjakama osa-alueittain

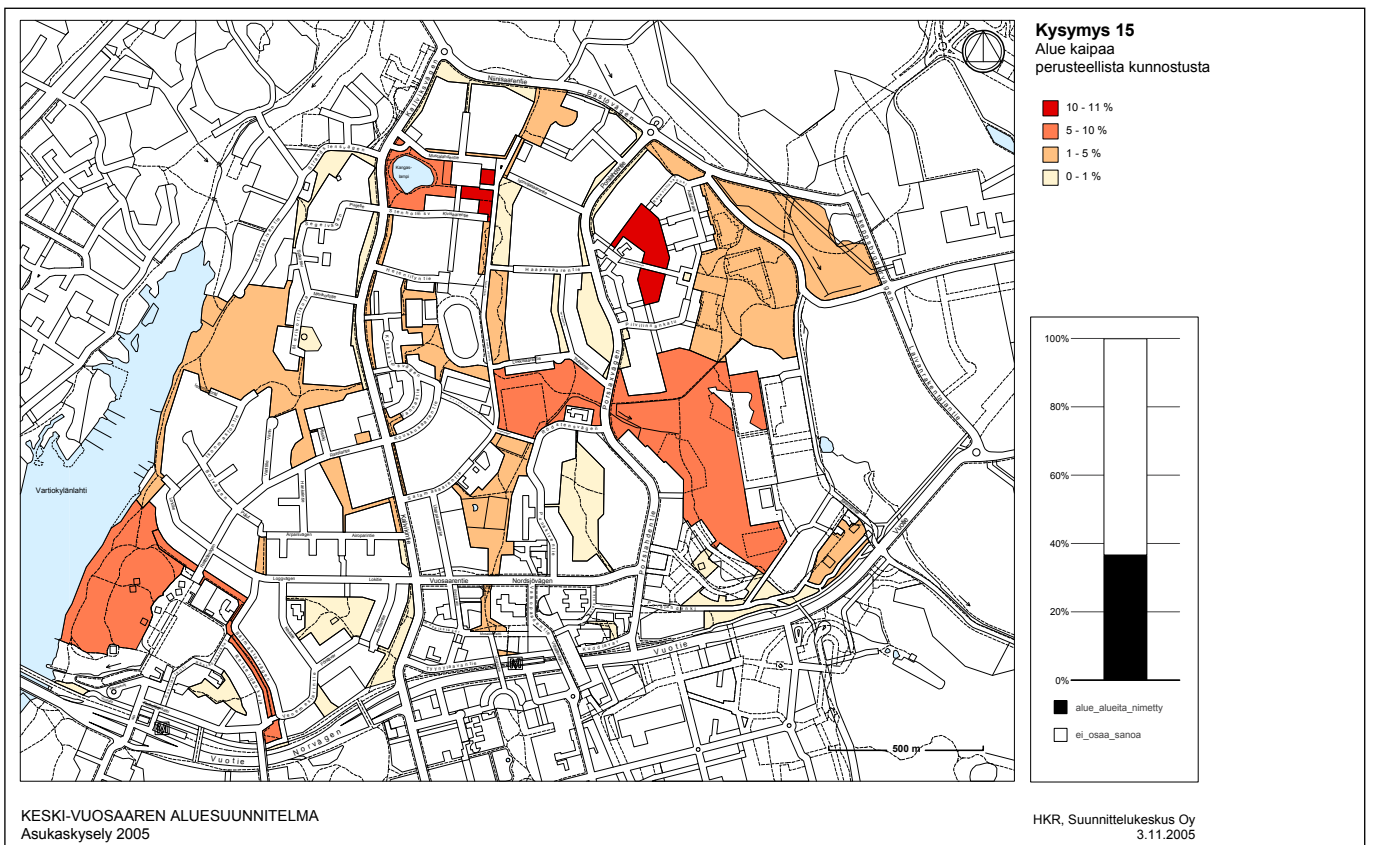
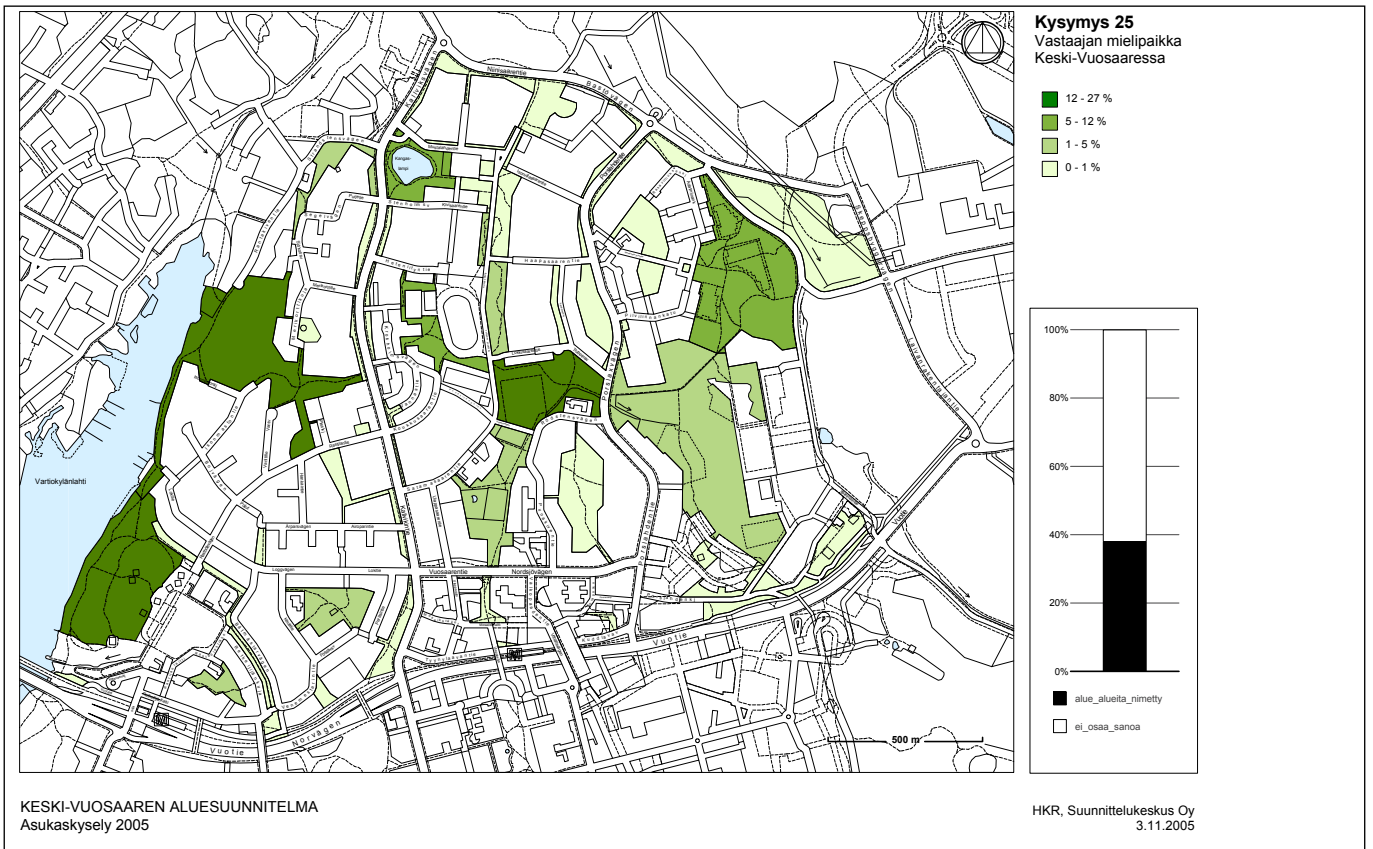
liian suuriksi, esimerkiksi Kangaslammen ja sen viereisen leikkipuiston osalta asukkaiden arvostukset saattoivat mennä ristiin, mutta tarjolla oli vain yksi kohdenumero. Samoin esimerkiksi Rastilanmäen kohdalla jää tulkinna-
raiseksi, arvostavatko asukkaat kohdetta myös Rastilan kartanon ja uimaran-
nan takia, vaikka ne jäävätkin varsinaisen kohteen ulkopuolelle kyselyssä.

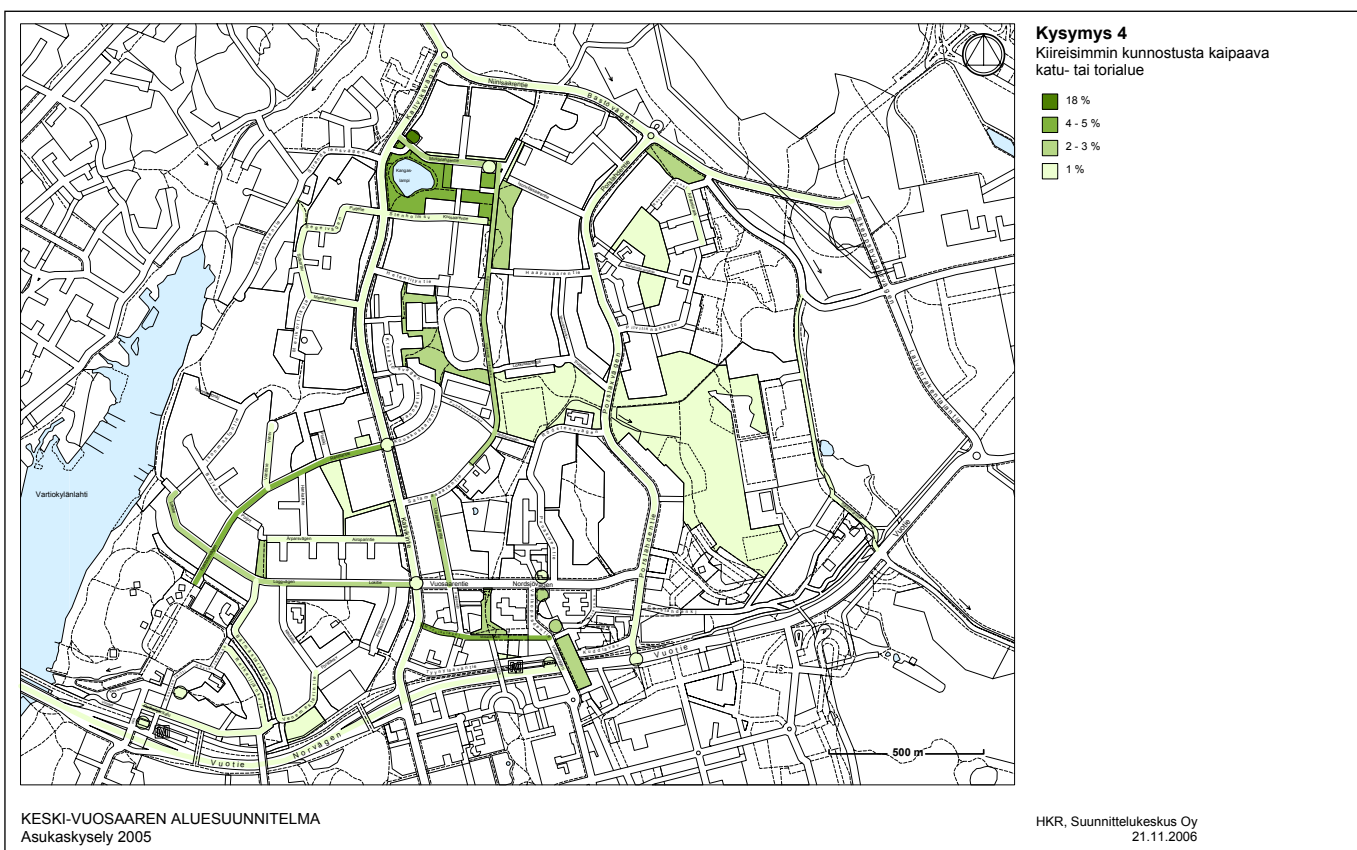
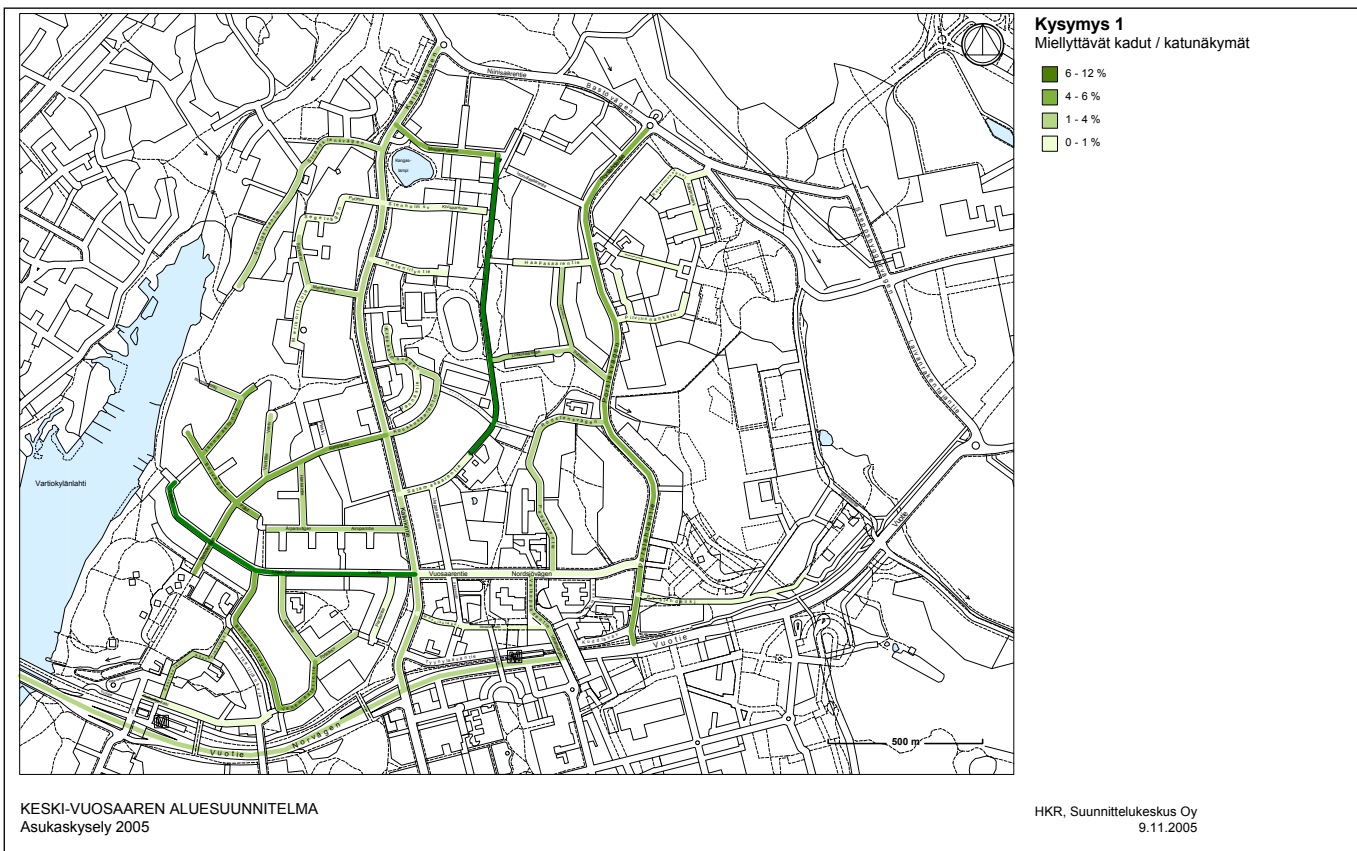
Arvokkaita viheralueita koskevien yleiskysymysten kohdalla jopa 80% vas-
taajista nimesi kauniin maiseman, kun esimerkiksi hienon puiston halusi
nimetä vain 60% vastaajista. Tämä ehkä kuvastaa alueen luonnonarvojen
suurta merkitystä asukkaille. Asukkaat pitävät arvokkaimpina viheralueina
alueen suuria puistokokonaisuuksia, kuten Rastilanmäkeä, Vanttikalliota,
Vuosaaren keskuspuiston keskiosaa, Punakivenpuistoa ja Porslahdenpuistoa.
Kangaslampea arvostetaan sekä viheralueena että puistona.

Alueen helmiksi asukaskyselyn perusteella nousevat Rastilanmäki, Vanttikal-
lio ja Kangaslampi. Asukkaiden erityisiä mielipaikkoja ovat Vanttikallio, Puna-
kivenpuisto ja Rastilanmäki, joista kahdessa jälkimmäisessä asukkaat arvosta-
vat myös tilan- ja vapaudentuntua. Alueen vetovoimaisin kävelyreitti kulkee
Vartiokylänlahden rannassa.

Perusteellista puistokunnostusta ehdotti vain 40% vastanneista. Tärkeimmik-
si kunnostuskohteiksi nousivat Marielundinpuisto ja pohjoisen ostoskeskuk-
sen itäpuolinen metsikkö. Toisaalta vain vähän alle 30% vastanneista kannatti
hoitotoimien vähentämistä millään viheralueilla. Eniten luonnonmukaisuutta
kaivattiin Vuosaaren liikuntapuistoon, Rastilanmäelle ja Vanttikalliolle. Hyö-
dyntämätöntä käyttöpotentiaalia osoitti vain muutama vastaaja, esiin nousi
Keulapuisto, mutta myös (hieman yllättävästi) Kangaslampi ja mm. kohde
numero 35.

Puutteina varustuksessa nousi esiin roska-astioiden tarve alueen puistoissa.
Reittiyhteyksien parantamista pidettiin hyvin tärkeänä, sen sijaan valaistuksen
ja talvikunnossapidon suhteen asukkaat eivät olleet aivan yksimielisiä.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

4.1 Alueen vahvuudet

4.1.1 Puistojen arvoja

Keski-Vuosaaren ja Rastilan viheralueiden erityinen arvo on rikkaan maisemallisen lähtötilanteen (kallioiset metsät - avoimet niityt) säilyminen kokonaisuutena, ei pelkkinä fragmentteina. Tilanne on pysynyt lähes muuttumattomana 1950-luvulta 2000-luvulle asti, mutta uhkana on nyt umpeen rakentaminen ja umpeenkasvu. Kartanoympäristöjen osittainenkin säilyminen antaa alueelle historiallista kerroksellisuutta.

Alueella on merkittävät luonnonarvot, maisematilallista rikkautta, ja se tarjoaa monipuolisia maisemaelämyksiä (mm. vesielementit, luonnonmukaisuus, näkymät) ja toimintoja (urheilupuistot, viljelypalstat, hyvin varustellut leikkipuistot jne). Isohkoista osakokonaisuuksista on linkittynyt suuri ja kattava yhtenäinen viheralueverkosto.

Alueen tontit ja puistot liittyvät saumattomasti toisiinsa. Tonteilla kasvava puusto tukee puistometsien elinvoimaa ja kerrostaloalueiden metsäkaupunkivaikutelmaa, pientaloalueilla puutarhakaupunkivaikutelmaa. 1960-luvun ominaispiirteet ja arvot on lueteltu Keski-Vuosaaren maisema- ja kaupunkikuvaselvityksen sivulla 44.

Alueellisina erikoisuuksina esiin nousevat keskuspuiston ja keskusraitin yhdistelmä, kadunvarsien metsäiset puistokaistat, sekä saarekemaiset, korttelikohtaiset lähimetsät ja puistikot, joita on toteutettu eri vuosikymmenillä (Rastilankallio, Keulapuisto, Viljo Revellin puisto, Marielundinpuisto).

4.1.2 Katuympäristöjen arvoja

Keski-Vuosaaren ja Rastilan katuympäristöjen erityisiä arvoja ovat 1960-luvun alueen ulkosyöttöisyys ja katuverkoston selkeä hierarkia, Vuotien veistoksellisuus suhteessa maisemaan, hienovaraiset katulinjaukset (Kallvikintie ja Porslahdentie) ja katujen historiallinen kerrostuneisuus (vanhat kärrytiet ja rintamamiestaloalueen kadut pohjana katuverkostolle).

4.2 Alueen kehittämiskohdat

4.2.1 Alueen uhkakuvat

Uhkakuvista suurin on se, että uusi asuinrakentaminen Keski-Vuosaassa ja Rastilassa vähentää viheralueiden pinta-alaa ja viheryhteydet muuttuvat paikoin nykyistä kapeammiksi. Asuinalueiden tiivistyminen edellyttää tällöin viheralueiden kehittämistä kulutuskestävämpään, tehokkaammin rakennettuun ja puistomaisempaan suuntaan, mikä muuttaa alueen maiseman luonnetta. Avoimet maisematilat pirstaloituvat ja pitkät näkymät katkeavat joko hoidon puutteen takia, tai kokonaisuutta huomioimattoman suunnittelun tuloksena. Iäkkäät metsiköt ja puustutukset jäävät hoitamatta, jolloin viheralueet ja pihat ovat yksitoikkaisia sekä pienilmastollisesti epäsuotuisia ja epäviihtyisiä. Metsien elinvoimaisuus kärsii puistojen pinta-alojen pienentyessä eikä puuston säilyttäminen tonteilla ole mahdollista uudis- ja täydennysrakennuskohteiden korkean rakennustehokkuuden takia. Uhkakuva on myös se, että vanhoja puistoja peruskorjataan liian raskaalla kädellä, jolloin lopputulos ei ole sopusoinnussa alueen alkuperäisen luonteen kanssa.

4.2.2 Viheralueiden kehittämiskohtia

Metsäpuuston elinvoimaisuuden ylläpitäminen on haaste Keski-Vuosaaren ja Rastilan luonnonhoidolle. Metsäpuuston monotonisuuden rikkominen aukioita synnyttämällä voisi luoda pienilmastollista ja tilallista vaihtelua, esim. Keulapuistossa ja Sudenkuopassa. Metsäpohjan kulutuksen vähentäminen uusien polkujen ja pitkospuiden avulla sekä alueiden hoitoluokkaa muuttamalla rakennetumpaan luokkaan (A-hoitoluokat) on tärkeää. Täydennysrakennuskohteiden ja koulujen läheisyydessä asialla on kiire.

Täydennys- ja uudisrakentamiskohteiden läheisyydessä tulee varautua vanhojen viheralueiden kulutuskestävyyden parantamiseen ja maisemallisen luonteen kehittämiseen puistomaisemmaksi. Tiiviillä uudisrakennusalueilla on vaikea säilyttää luonnon elementtejä, koska kulutus on niin kovaa karussa maastossa, esimerkkinä Rastilankallio. Hallitun hoitamattomuuden strategia

Kulunutta metsänpohjaa Rastinkallion puistossa (kohde 2).

voitaisiin ottaa päämääräksi Keski-Vuosaaren viheralueille ja kehittää uusia keinoja ylläpitää luonnonmukaisuutta. Tavoitteena on mielikuva luonnonmukaisista metsistä ja niityistä, joiden reunavyöhykkeitä hoidetaan siten, että ne kestävät kulutusta. Metsien ilmavuus ja läpinäkyvyys turvataan.

Avointen alueiden umpeenkasvun välttäminen tulee asettaa viheralueiden kehittämisen tavoitteeksi, kuten myös näkymien avaaminen ja ylläpitäminen. Luontoarvot ovat paikoin ristiriidassa maisemallisten tavoitteiden kanssa (esim. Vartiokylänlahden lepakoalueen rannat tulisi pitää tiheäkasvaisina, vaikka rantareitiltä haluttaisiin avata näkymiä lahdelle).

Yksityispihojen levittäytymistä puistoalueelle on rajoitettava kapeilla viheralueosuuksilla (mm. Vartiokylänlahden rantapolun varsi). Läpikulkua koskevat ristiriidat puistoihin rajautuvien kerrostalotonttien kohdalla tulisi pyrkiä ratkaisemaan periaatetasolla. Toimenpidesuosituksena on, ettei 1960-luvun alueella asuinkortteleita saa aidata ja että pihojen metsäluonnon elinvoimaisuus tulee turvata (Keski-Vuosaaren maisema- ja kaupunkikuvallinen selvitys).

Keveyen liikenteen yhteyksien parantaminen keskuspuistossa on kiireellistä, samoin paikallisten itä-länsisuuntaisten virkistysreittien kehittäminen. Reittiyhteyksien ja näkymien kehittäminen Vuosaaren golfkentälle ja Rastilan leirintäalueelle olisi toivottavaa, ainakin talvikäyttömahdollisuuksia tulisi tutkia.

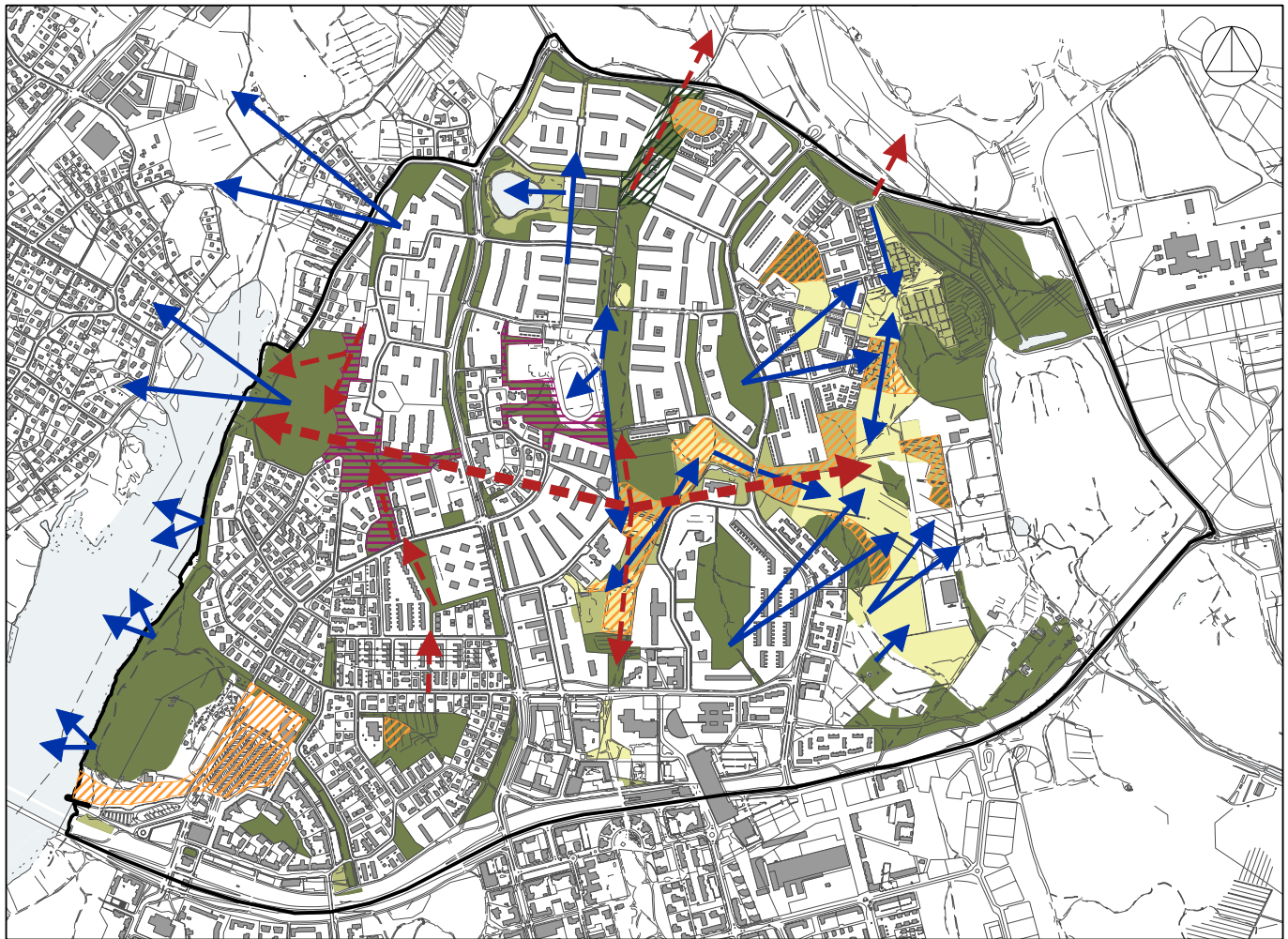
4.2.3 Katuympäristön ongelmia ja kehittämiskohtia

Uhkakuvana on lisääntyvän liikenteen edellyttämä melusteiden rakentaminen maisemallisesti arvokkailla tieosuuksilla (Kallvikintie). Päättyvien katujen epämääräiset kääntöpaikat ja parkkialueet 1960-luvun alueella tulisi suunnitella. Rastilassa ja muilla uusilla alueilla katujen hierarkia on vaikea hahmottaa. Rastilassa läpiajon estäminen tuntuu kiusanteolta, miten maisemassa voisi vahvistaa nykyistä liikenneratkaisua? (Kuusiaidan kehittäminen). Uusissa asemakaavoissa katutila on hyvin erityyppinen kuin alkuperäisessä 1960/70-luvun asemakaavassa – puistokaistat puuttuvat kadun ja tontin välistä. Uudet kivettyt aukiot ovat mittakaavaltaan ja materiaaleiltaan varsin vieraita metsäkaupungissa (Marielundin aukio, Korttelitalo Karavaanin aukio, Vuotori, Mosaiikkitori). Keski-Vuosaaren luonteeseen sopii kivettyjä aukioita paremmin vihreämmät istutuksin koristellut aukiot. Uusien kierto liittymien suunnittelussa on niin ikään aina mahdollisuuksien ja kohteesta riippuen pyrittävä vehreyden kiveysten sijaan.

Yllä: Punakivenpuisto on eräs esimerkki luonnonmukaisesta rakentamisesta

Vahvuudet ja kehittämiskohdat

Maisemallisesti sulkeutunut alue	Avoimena kehitettävä alue
Puoliavoin alue	Metsäisenä kehitettävä alue
Avoin alue	Hoitoluokan nostosuositus

 Kehitettävä kulkuyhteys

 Säilytettävä/avattava näkymäyhteys

500 m